

Soziolinguistika

HIZTEGIA

Euskal Soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko

KULTURA SAIA
Hizkuntza Politikarako Saiburuordetza
DEPARTAMENTO DE CULTURA
Viceconsejería de Política Lingüística

IVAP
HERRI ARDURALARTZAREN
EUSKAL ERAKUNDEA

Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia
Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco

Vitoria-Gasteiz, 2010

Lan honen bibliografia-erregistroa
Eusko Jaurlaritzaren Liburutegi Nagusiaren katalogoan aurki daiteke:

<http://www.euskadi.net/ejgvbiblioteca>

Argitaraldia: I.a, 2010eko

Ale-kopurua: 1.500 ale

© argitaraldi honena: Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorra

Argitaratzailea: Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia
Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco
Donostia-San Sebastián, 1 - 01010 Vitoria-Gasteiz

Internet: www.euskadi.net/euskara21

Inprimaketa: XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

ISBN: XXXXXXXXXXXXXXXX

Lege gordailua: XXXXXXXXX

HITZAURREA

HIZKUNTZA EROSO eta erraz hitz egin eta erabiliko bada, baliabide eta tresna egokiak beharrezkoak dira, eta eginkizun horretan leku garrantzitsua betetzen dute hiztegiek. Hizkuntzak etengabe aldatzen dira bizirik badaude, garai eta behar berrietara egokitzeko, eta, horrenbestez, hizkuntza baten modernizazioaren eta eguneratzearen prozesua ez da inoiz amaitzen. Horregatik, hizkuntzaren altxor lexikoa etengabe elikatu behar da, hizkuntza bera normalizatzeko batetik eta erabiltzaileen beharrei erantzuteko bestetik. Horregatik, helburu horri jarraituta argitaratzen dugu eskuartean duzun hiztegi hau, zalantzarik gabe, euskararen erabilera erraztuko duena.

Euskara Biziberritzeko Plan Nagusiak, corpus-plangintzari eta euskararen kalitateari dagokienez, Hiztegi Batua amaitu eta argitaratzea, eta datozen urteotarako terminologia-lanaren plangintza egitea agindu zuen (EBPN VI.3.3.a).

Hori horrela, Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzak (HPS) EBPNk agindutakoa gauzatzeko, hainbat ekimen jarri zuen martxan: batetik, "EUSKALTERM Euskal Terminologia Banku Publikoa" sortu zuen 2001ean; bestetik, Terminologia Batzordea eratu zuen Euskararen Aholku Batzordearen barruan.

EUSKALTERM erabilera publikoko bankua da, Eusko Jaurlaritzak bideratu eta sustatu nahi duen terminologiaren produkzioaren, kudeaketaren eta hedapenaren muina. Banku hori metodologia eta irizpide jakin batzuen arabera eguneratu eta elikatzen da, beti ere Terminologia Batzordeak onartutako jarduketa-planak jarraituz.

Beraz, EUSKALTERM Terminologia Banku Publikoa etengabe elikatzen eta zabaltzen ari gara Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzatik IVAPekin lankidetzan, euskal terminologiaren normalizazioari eta zabalkundeari ekin eta eusteko. Terminologia Batzordeari dagokio, bestalde, terminologia-alorrean dauden lehenetasunak finkatzea, lan-proposamenak egin, terminologia-lanerako irizpideak ezartzea eta abar.

Lan horren guztiaren emaitza da eskuartean duzuen hiztegi hau. Hiztegia jorratzen duen eremuko erabiltzaileen premiak asetzeko baliagarri izatea nahi genuke, bai eta gure hizkuntzaren normalizazio eta eguneraketaren bidean urrats garrantzitsua izatea ere. Hiztegi hau eta honekin batera argitaratzen ditugun guztiak eguneroko jardunean erabiltzera animatzen zaituztegu guztiok, euskaldunok lexiko gero eta aberatsagoa izan dezagun gure eguneroko bizitzan ere.

Vitoria-Gasteiz, 2010eko maiatzaren 5a

Lourdes Auzmendi Ayerbe

Hizkuntza Politikarako sailburuordea

HIZTEGIARI BURUZKO ARGIBIDEAK

Hiztegi hau UZEI Terminologia eta Lexikografia Zentroak egin du EUSKALTERM Terminologia Banku Publikoa (www.euskara.euskadi.net/euskalterm) eguneratzeko eta elikatzeko entitate horrek Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzarekin (HPS) izenpetutako kontratuen barruan. Kontratuok HPSk eta IVAPEk finantzatu dituzte, bi erakunde horiek sinatutako hitzarmenen bidez.

EUSKALTERM Terminologia Banku Publikoa da Terminologia Batzordeak finkatutako terminologia-lana zabaltzeko ardatza. Aldi berean esan behar da Terminologia Batzordeak onartutako jarduketa-planen barruan ezarritako lehenetsuen arabera eguneratzen dela Terminologia Banku Publikoa.

Euskararen Aholku Batzordeko Terminologia Batzordeak¹ euskarazko terminologia-lanerako finkatu zuen metodologiari jarraituta, hiztegi hau, lehenengoz, hizkuntzalariez eta eremuko adituez osatutako batzorde teknikoak aztertu eta landu zuen, Terminologia Batzordeari behin betiko proposamena luzatzeko. Normalizazio-prozesuaren azken urratsa Terminologia Batzordeak onartzea izan da.

Beraz, hemen duzue eremu honetako terminologiaren erabiltzaileei Terminologia Batzordeak gomendatzen dien terminologia.

1 176/2007 DEKRETUA, urriaren 16koa, Euskararen Aholku Batzordeari buruzkoa

Hiztegien erabilitako ponderazio-markak:

(4) Termino normalizatua / gomendatua

(3) Termino onartua (baina ez lehenetsia, beste bat gomendatzen delako)

Hiztegien erabilitako laburtzapenak:

eu euskara

es español

fr français

en English

Sin. sinonimoa

Ik. ikus

NORMALIZAZIOA

BATZORDE TEKNIKOA

Lionel Joly (Soziolinguistika Klusterra)

Jon Aizpurua (HPS)

Iker Etxebeste (UZEI)

Koordinatzailea: **Izaskun Osinalde** (HPS)

TERMINOLOGIA BATZORDEA

Patxi Baztarrika, Hizkuntza Politikarako sailburuordea

Jon Koldobika Urrutia, IVAPEko zuzendari nagusia

Erramun Osa, EABko idazkaria

Araceli Díaz de Lezana, HPSko ordezkaria

Mertxe Olaizola, IVAPEko ordezkaria

Andoni Sagarna, Euskaltzaindiaren ordezkaria

Iker Etxebeste, UZEIko ordezkaria

Xabier Alberdi, EHUko Euskara Institutuko ordezkaria

Ibon Olaziregi, Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa

Sailaren Euskara Zerbitzuaren ordezkaria

Alberto Atxabal, aditua

Joseba Erkizia, aditua

Miel Loinaz, aditua

Asier Larrinaga, aditua

Alfontso Mujika, aditua

EREMU - ZUHAITZA

1. Psikosoziolinguistika, ideologia eta jarrerak
2. Ikaskuntza eta hezkuntza
3. Bariazioa eta barietateak
4. Estandarizazioa, planifikazioa eta normalizazioa
5. Gizarte-arloa eta antropologia
6. Hizkuntza-ukipena eta hizkuntza-gatazka
 - 6.1. Prozesuak eta fenomenoak
 - 6.2. Hizkuntzen tipologia
 - 6.3. Fenomeno linguistikoak
 - 6.4. Erabilera eta interakzioa
7. Arlo instituzionala eta zuzenbide-arloa
8. Teknikak eta metodoak
9. Soziolinguistikaren adarrak, eskolak eta korronteak
10. Hitzunen tipologia (Hego Euskal Herria)
 - 10.1. Hizkuntza-gaitasuna
 - 10.2. Hizkuntza-bilakaera (BILA indizea)
 - 10.3. Etxeko erabilera (ERABIL indizea).

OHARRA: hiztegi hau egiteko Euskal Soziolinguistikaren eremua hartu da aintzakotzat.

AURKIBIDEA

Sailkako aurkibidea

1. Psikosoziolinguistika, ideologia eta jarrerak	12
2. Ikaskuntza eta hezkuntza	20
3. Bariazioa eta barietateak	24
4. Estandarizazioa, planifikazioa eta normalizazioa	29
5. Gizarte-arloa eta antropologia	33
6. Hizkuntza-ukipena eta hizkuntza-gatazka	36
6.1. Prozesuak eta fenomenoak	36
6.2. Hizkuntzen tipologia	43
6.3. Fenomeno linguistikoak	46
6.4. Erabilera eta interakzioa	48
7. Arlo instituzionala eta zuzenbide-arloa	51
8. Teknikak eta metodoak	53
9. Soziolinguistikaren adarrak, eskolak eta korronteak	55
10. Hitzunen tipologia (Hego Euskal Herria)	58
10.1. Hizkuntza-gaitasuna	58
10.2. Hizkuntza-bilakaera (BILA indizea)	59
10.3. Etxeko erabilera (ERABIL indizea)..	63

Alfabetozko aurkibidea

Euskarazkoa	71
Gaztelaniazkoa	79
Frantsesezkoa	87
Ingelesezkoa	95
<i>Erreferentzia bibliografikoak</i>	101

EUSKARA – ERDARAK

I. PSIKOSOZIOLINGUISTIKA, IDEOLOGIA ETA JARRERAK

1

arduraren diskurtso (4)

Hizkuntza-komunitate batek irrealitatearen diskurtsoa gainditzeko bideratu beharko lukeen aldaketa politiko eta soziala. Komunitateak bere hizkuntza normaltasunez eta funtzio osoz bizi ahal izatea izango litzateke aldaketa global horren azken helburua.

es discurso de la responsabilidad

autogorroto

Ik. norberarenganako gorroto

balio sozialak

Ik. gizarte-balioak

2

bizindar etnolinguistikoa (4)

Giza talde etnolinguistikoa bati izaki kolektibo gisa eratzeko eta jokatzeko ahala ematen dioten faktore sozial eta estrukturalen multzoa.

es vitalidad etnolingüística

fr vitalité ethnolinguistique

en ethnolinguistic vitality

3

diskurtso (4)

Ideologia, uste edo mentalitate baten adierazpena, pentsamolde hori ezagutarazten duena.

es discurso

fr discours

en discourse

4

egozentrismo glotiko (4)

Hizkuntza-aniztasuna murriztu eta giza hizkuntza bakarra (norberarena) ezarri nahi duen hizkuntza-ideologia.

es egocentrismo glótico

5

ekologismo glotiko (4)

Egozentrismo glotikoari kontrajarritako hizkuntza-ideologia. Balio eta indar bereko bi behar hauek bateragarri egitean du oinarria: 1) hizkuntzen ekologia naturalari eustea, hau da, hizkuntza-nazio bakoitzak bere ondare linguistikoa zaintzeko duen eskubidearen eta arduraren bitartez, munduko hizkuntzen aniztasuna gordetzea, eta 2) esparru mugatu eta jakin batean (hizkuntza desberdinetako nazioen arteko komunikazioa bideratzeko, hain zuzen), bigarren hizkuntza bat komunikazio-hizkuntza gisa ezartzea.

es ecologismo glótico

6

enblematizazio (4)

Hizkuntza menderatua ofizial (koofizial) bihurtu eta gero, hizkuntza hori, funtsean, komunitatearen hizkuntza sinboliko gisa baino ez erabiltzea. Hizkuntza menderatzailea erabiltzen da benetako gizarte-harremanetarako hizkuntza publiko eta pribatu modura.

es emblematización

fr emblématisation

en emblematization

7

eskizoglosia (4)

Pertsona batek bere hizkuntzan gabezia linguistikoa dituela edo bere hizkerako elementu batzuk forma estandararen arabekoak ez direla konturatzen delako barne-herstura pairatzea.

es esquizoglosia

fr schizoglossie

en schizoglossia

8

estereotipo (4)

Hizkuntza edo hiztun-talde bati buruz izaten den aurreiritzi bidezko irudia. Banakako analisisirik egin gabe, multzo osoaz dugun aurretiazko iritzi hori esleitzen zaio banakoari.

es estereotipo**fr** stéréotype**en** stereotype

9

estigma (4)

Norbait edo zerbait gaitzestea dakarren marka edo ezaugarria. Zenbait egoera edo gizartetan, hizkuntza jakin bat izan daiteke marka edo ezaugarri hori.

es estigma**fr** stigmat**en** stigma

10

funtsezko balio (4)

Giza talde baten identitate kolektiboa definitzeko eta egituratzeko funtsezko-tzat jotzen diren ezaugarri sozial eta kulturaleri ematen zaien balioa.

Ezaugarri horien artean hizkuntza dagoen taldeetan, handiagoa izango da hizkuntza-atxikimendua.

es valor fundamental**fr** valeur fondamentale**en** core value

11

garbizaletasun (4)

Sin. purismo (3)

Hizkuntza batean beste hizkuntza batzuetatik hartutako hitz edo ezaugarri linguistikoak onartzearen kontrako jarrera.

es purismo**fr** purisme**en** purism

12

gizarte-balioak (4)

Sin. balio sozialak (3)

Gizartean aritzeko jokabide-arauen oinarrian dauden balioak.

es valores sociales**fr** valeurs sociales**en** social values

13

gizarte-identitate (4)

Sin. identitate sozial (3)

Pertsona batek, pertsona-multzo edo gizarte-talde bateko kide sentitzen delako, giza talde horrekin eratzen duen lotura, pertsonaren identitate orokorraren osagaia.

es identidad social**fr** identité sociale**en** social identity

14

gizarte-irudikapen (4)

Sin. irudikapen sozial (3)

Gizarte batek kategoriak, pertsonak, egoerak eta bestelako errealitateak irudikatzeke erabiltzen dituen balio, irudi, sinbolo eta eredu multzoa.

es representación social**fr** représentation sociale**en** social representation

15

gizarte-psikologia (4)

Sin. psikologia sozial (3)

Pertsonak gizarte-ingurune eta -egoeretan izaten dituzten portaerak eta prozesu psikologikoak aztertzen dituen diziplina.

es psicología social**fr** psychologie sociale**en** social psychology

16

gune sinboliko (4)

Hizkuntzari garapen osoa ematen dioten hiztunez osatutako nukleoa, hau da, hizkuntzaren garapen osoa eskuratu duten hiztunez osatutakoa.

- es** espacio simbólico
- fr** espace symbolique
- en** symbolic space

17

hizkuntza ezkutatzte (4)

Pertsona ezezagunen aurrean, gailen den hizkuntza erabiltzea lehen aukera gisa, norberaren hizkuntza baztertuta.

- es** ocultación lingüística
- fr** occultation linguistique
- en** linguistic occultation

18

hizkuntza nazional (4)

Herralde baten naziotasunaren ezaugarri gisa aitortzen den hizkuntza.

- es** lengua nacional
- fr** langue nationale
- en** national language

19

hizkuntza-abertzaletasun (4)

Hizkuntza aberriaren gorengo ezaugarritzat jotzen duen ideologia.

- es** patriotismo lingüístico
- fr** patriotisme linguistique
- en** linguistic patriotism

20

hizkuntza-alienazio (4)

Hizkuntza-gatazkako egoera luze batek norberaren hizkuntzaren aurka sor dezakeen sentipen-multzoa. Jatorri linguistikoa ‘ahaztea’ edo ukatzea eta norberaren hizkuntza baztertzea, ez erabiltzea eta ondorengoei ez transmititzea eragin dezake.

- es** alienación lingüística
- fr** aliénation linguistique
- en** linguistic alienation

hizkuntza-atxikimendu

Ik. hizkuntza-leialtasun

21

hizkuntza-aurreiritzi (4)

Hizkuntza edo hizkuntza-komunitate bati buruzko aurreiritzia.

- es** prejuicio lingüístico
- fr** préjugé linguistique
- en** linguistic prejudice

22

hizkuntza-darwinismo (4)

Hizkuntzek Darwinen eboluzio-teorien arabera bilakaera dutela pentsatzen duen hizkuntza-ideologia. Horren arabera, hizkuntza-komunitate indartsuenak gailenduko lirateke, ahulena baztertuta.

- es** darwinismo lingüístico
- fr** darwinisme linguistique
- en** linguistic darwinism

23

hizkuntza-habitus (4)

Hiztunaren hizkuntza-portaera baldintzatzen duen aurretiazko joera-sistema.

- es** hábitus lingüístico
- fr** habitus linguistique
- en** linguistic habitus

24

hizkuntza-identitate (4)

Pertsona edo giza talde baten identitatearen eta hizkuntza baten artean dagoen lotura. Pertsona edo giza talde bakoitzak hizkuntza jakin batekin (edo gehiagorekin) lotzen du bere identitatea.

- es** identidad lingüística
- fr** identité linguistique
- en** linguistic identity

25

hizkuntza-ideologia (4)

Pertsona edo giza talde batek hizkuntzei buruz dituen ideien multzoa. Ideologia hori erabilera, diskurtso edo portaera linguistikoko jakin batzuen bidez adierazten da.

- es** ideología lingüística
- fr** idéologie linguistique
- en** linguistic ideology

26

hizkuntza-imperialismo (4)

Hizkuntza batek beste bat menderatzea eta, ondorioz, glotofagia bera justifikatzen eta bultzatzen dituzten iritzi eta portaeren multzoa.

- es** imperialismo lingüístico
- fr** impérialisme linguistique
- en** linguistic imperialism

27

hizkuntza-jarrera (4)

Hizkuntza, hizkuntza-barietate edo hiztun-talde jakin batekiko izaten den jarrera.

- es** actitud lingüística
- fr** attitude linguistique
- en** language attitude

28

hizkuntza-kontzientzia (4)

Norberaren hizkuntzari kultura-balio bereizgarria ematek eta hizkuntza horrek norberaren hizkuntza-komunitatea definitzen duela kontsideratzetik sortzen den motibazio arrazionala. Motibazio horren bidez, hizkuntzaren ezagutzari eustea eta ezagutza hori sakontzeko joera sustatzen da.

- es** conciencia lingüística
- fr** conscience linguistique
- en** linguistic consciousness

29

hizkuntza-leialtasun (4)

Sin. hizkuntza-atxikimendu (3)
Hiztun batek egoera guztietan bere hizkuntza erabiltzeko jarrera.

- es** lealtad lingüística
- fr** fidélité linguistique
- en** language loyalty

30

hizkuntza-liberalismo (4)

Hizkuntza-ukipeneko edo -gatazkako egoeretan inolako esku-hartzerik ez egitea babesten duen hizkuntza-ideologia.

- es** liberalismo lingüístico
- fr** libéralisme linguistique
- en** linguistic liberalism

31

hizkuntza-militantzia (4)

Hizkuntza-kontzientzia eta -leialtasuna sustatuz, hizkuntza baten aldeko ekin-tzak egiten dituen pertsonaren jarrera.

- es** militancia lingüística
- fr** militantisme linguistique
- en** linguistic militancy

32

hizkuntza-pluralismo (4)

Gizarte bateko hizkuntza-komunitateen berdintasuna, hots, erabiltzen diren hizkuntza guztiak eskubide berak dituztela aldarrikatzen duen ideologia.

- es** pluralismo lingüístico
- fr** pluralisme linguistique
- en** linguistic pluralism

33

hizkuntza-portaera (4)

Hiztunak egoera soziolinguistiko jakin batean egiten dituen aukera linguistikoak. Komunikazio-testuingurua, solaskidea eta interakzio-lekua zein den kontuan hartuz, hizkuntza jakin bat aukeratu du, hizkuntza-erregistro jakin bat, eta abar.

- es** comportamiento lingüístico
- fr** comportement linguistique
- en** linguistic behaviour

34

hizkuntza-prestigio (4)

Hizkuntzari gizartean ematen zaion balioa edo garrantzia.

- es** prestigio lingüístico
- fr** prestige linguistique
- en** linguistic prestige

hizkuntza-psikologia

Ik. psikolinguistika

35

hizkuntzaren funtzio sozial (4)

Hizkuntzak errealitatea eraikitzeko, komunikatzeko edo balio sinbolikoa bideratzeko dituen funtzioen multzoa.

- es** función social de la lengua
- fr** fonction sociale du langage
- en** social function of language

36

hiztun oso (4)

Hizkuntza-erabilera osoa, hots, gizarte-funtzio guztiak behar bezala betetzeko modukoa, eta hizkuntza-kontzientzia bizia dituen hitzuna.

- es** hablante pleno; hablante completo
- fr** paroleur complet
- en** full speaker

37

identitate etnolinguistiko (4)

Pertsona edo giza talde baten identitate etnokulturalaren eta hizkuntza baten artean dagoen lotura. Pertsona edo giza talde bakoitzak hizkuntza jakin batekin (edo gehiagorekin) lotzen ditu bere identitate etnikoa eta kulturala.

- es** identidad etnolingüística
- fr** identité ethnolinguistique
- en** ethnolinguistic identity

identitate sozial

Ik. gizarte-identitate

38

ideologia ekolinguistiko (4)

Hizkuntza-aniztasuna eta hizkuntzen arteko oreka gorde behar direla aldarrikatzen duen hizkuntza-ideologia.

- es** ideología ecolingüística
- fr** idéologie écolinguistique
- en** ecolinguistic ideology

39

inertzia (4)

Hizkuntza-barietate jakin bat erabiltzen edo hizkuntza-ideologia bat izaten jarraitzeko joera. Gizarteak sortzen eta bultzatzen du joera hori, eta erabilera eta ideologia aldatzea geldotu egiten du.

- es** inercia
- fr** inertie
- en** inertia

40

irrealitatearen diskurtso (4)

Hizkuntza-komunitate menderatu batek bere buruaren gain duen pertzepzio edo balorazio faltsua. Pertzepzio horren eraginez, indargabetu egiten da komunitate horretako hiztunek hizkuntza hori behar bezala lantzeko duten motibazioa, baita galdua dutenek hizkuntza berreskuratzeko motibazioa ere.

es discurso de la irrealidad

irudikapen sozial

Ik. gizarte-irudikapen

41

kultura-erlatibismo (4)

Kultura bakoitzak mundua bere erara ikusten duela eta kultura-adierazpen guztiak funtzio horretarako baliozkoak direla uste duen ideologia. Horren arabera, ezin da kulturen balorazio etiko edo moralik egin, bata bestea baino hobea dela esateko.

es relativismo cultural

fr relativisme culturel

en cultural relativism

42

legitimazio (4)

Hizkuntza-integrazioa gertatzeko, bertako hizkuntza ez dakienak hizkuntza horri buruz egin behar duen kontzientzia- edo ideologia-aldaketa. Hedabideak, eskolak, lan-munduak eta antzeko esparruak garrantzi handikoak dira hizkuntza baten legitimazioa bideratzeko.

es legitimación

fr légitimation

en legitimatation

43

lotura bikoitz (4)

Hizkuntza-komunitate batek bere izaera definitzeko beste komunitate baten beharra duenean gertatzen den paradoxa-egoera. Hizkuntza-komunitate menderatzailearen presioaren aurrean, komunitate horren aurka definitzen da hizkuntza-komunitate menderatua; izaera negatiboko definizioa da: ez da azpimarratzen komunitatea zer den, komunitatea zer ez den baizik (komunitate menderatzailea ez dena, alegia).

es doble atadura

fr double contrainte

en double bind

44

motibazio (4)

Pertsona bat portaera jakin bat izatera bultzatzen duen faktore edo eragingarria.

es motivación

fr motivation

en motivation

45

neutraltasun-estrategia (4)

Pertsona batek gatazkan dauden talde etniko edo linguistikoetako batekin identifika ez dezaten erabiltzen duen kode-aldaketa.

es estrategia de neutralidad

fr stratégie de neutralité

en strategy of neutrality

46

norberarenganako gorroto (4)

Sin. autogorroto (3)

Norberaren hizkuntza-ezaugarriak edo -portaerak ezkatatzeko jarrera.

Gizartean prestigio handiagoa duten portaera edo estereotipoekin bat etortzeko helburua izan ohi du jarrera horrek.

es autoodio

fr haine de soi; autodénigration

en self-hatred

47

osagarritasun-axiomak (4)

Hizkuntzaren existentzia eta hitzunen existentzia (hizkuntza erabiltzeko gai den pertsona gisa kontuan hartuta) bata bestearen mende daudela ezartzen duten axiomak.

es axiomas de complementariedad

48

pertzepzio (4)

Hizkuntzei buruz hitzunek duten ustea: zenbatak hitz egiten duen, baliagarria den, eta abar.

es percepción

fr perception

en perception

49

psikolinguistika (4)

Sin. hizkuntza-psikologia (3)

Hizkuntza-portaera eta -prozesuen alderdi psikologikoa aztertzen duen diziplina.

es psicolingüística; psicología del lenguaje

fr psycholinguistique; psychologie du langage

en psycholinguistics; psychology of language

psikologia sozial

Ik. gizarte-psikologia

50

psikosoziolinguistika (4)

Hizkuntza psikologia sozialaren esparruan aztertzen duen diziplina; hau da, hizkuntzarekin harremana duten azterketa psikosozialen arloa.

es psicossociolingüística

fr psychosociolinguistique

en psychosociolinguistics

purismo

Ik. garbizaletasun

51

Sapir-Whorf-en hipotesi (4)

Hitzunak errealitateaz duen pertzepzioa hizkuntza-egiturak determinatzen duela dioen teoria.

es hipótesis de Sapir-Whorf

fr hypothèse de Sapir-Whorf

en Sapir-Whorf hypothesis

52

segurtasun-falta linguistiko (4)

Erabiltzen duen hizkera eta zuzen edo egokitzen jotzen duena bat ez datozela uste izateak hitzunenengan sortzen duen sentimen edo jarrera. Sentimen horrek portaera jakin batzuk eragin ditzake gerora.

es inseguridad lingüística

fr insécurité linguistique

en linguistic insecurity

53

status (4)

Egitura sozial jakin batean, pertsona edo hizkuntza batek besteen aldean duen lekua edo posizioa.

es estatus

fr status

en status

54**trinkotze (4)**

Hizkuntza-komunitate bereko hiztunen artean interakzio linguistikoa indartzea, beste hizkuntza-komunitate batetik datozen kanpo-eraginak murrizteko.

es compactación

fr compactage

en compacting

2. IKASKUNTZA ETA HEZKUNTZA

55

alfabetatze (4)

Hizkuntza bat hitz egiten badakitenek hizkuntza horretan irakurtzen eta idazten gaitzeko irakaskuntza.

es alfabetización

fr alphabétisation

en literacy training

56

ama-hizkuntza (4)

Haurrak etxean gurasoengandik ikasita-ko lehen hizkuntza.

es lengua materna

fr langue maternelle

en mother tongue

57

berezko motibazio (4)

Sin. motibazio natural (3)

Hiztunak hizkuntza naturalki (haurra denean) ikasten eta erabiltzen duenean garatzen den motibazioa. Hizkuntza erabiltzeak hizkuntzaren pertzepzioa bideratzen du, eta pertzepzioak motibazioa.

es motivación natural

fr motivation naturelle

en natural motivation

58

bigarren hizkuntza (4)

Sin. H2 (4)

Lehen hizkuntzaren ondoren ikasten den hizkuntza. Euskaldun berrientzat euskara bigarren hizkuntza da.

es segunda lengua; L2

fr langue seconde; L2

en second language; L2

59

bigarren mailako elebakar (4)

Dakien hizkuntza bakarra, era natural-lean eskuratzeaz gain, berariazko ikaskuntza bidez ere landu duen pertsona.

es monolingüe secundario

fr monolingue secondaire

en secondary monolingual

60

bigarren mailako elebidun (4)

Bigarren hizkuntza era naturalean eskuratu ez duen elebiduna; hau da, bigarren hizkuntza ikaskuntza akademikoaren bitartez ikasi duena.

es bilingüe secundario

fr bilingue secondaire

en secondary bilingual

61

bigarren mailako ikaskuntza (4)

Hizkuntza berariaz ikasita egiten den ikaskuntza, hots, ikaskuntza akademiko edo eskolatua.

es aprendizaje secundario

fr apprentissage secondaire

en secondary learning

62

euskalduntze (4)

Euskaraz ez dakienak euskara ikasteko prozesua.

es euskaldunización

fr basquisation

en basquisation

H1

Ik. lehen hizkuntza

H2

Ik. bigarren hizkuntza

hizkuntza eskuratzeko

Ik. hizkuntzaz jabetze

63**hizkuntza ikaste (4)**

Pertsona edo kolektibo batek hizkuntza bat bere egitea, hizkuntza hori erabilteko moduan.

- es** aprendizaje de una lengua
- fr** apprentissage d'une langue
- en** language learning

64**hizkuntza-kontrol (4)**

Agintaritzak hizkuntza baten erabilera-arauak eta hizkuntza-portaerak kontrolatzea. Kontrol horren bitartez, hiztunek nolabait bete beharko duten ordena soziolinguistikoa ezartzen da.

- es** control lingüístico
- fr** contrôle linguistique
- en** language control

65**hizkuntzaz jabetze (4)**

Sin. hizkuntza eskuratzeko (3)
Norbaitek hizkuntza bat ikastea eta bere egitea.

- es** adquisición de una lengua
- fr** acquisition d'une langue
- en** language acquisition

66**irakaskuntza elebarkar (4)**

Irakaskuntzako komunikazio-hizkuntza gisa hizkuntza bakarra erabiltzen duen irakaskuntza.

- es** enseñanza monolingüe
- fr** enseignement monolingue
- en** monolingual teaching

67**irakaskuntza elebidun (4)**

Irakaskuntzako komunikazio-hizkuntza gisa bi hizkuntza erabiltzen dituen irakaskuntza.

- es** enseñanza bilingüe
- fr** enseignement bilingue
- en** bilingual teaching

irakaskuntzako hizkuntza-eredu

Ik. irakasteredu

68**irakasteredu (4)**

Sin. irakaskuntzako hizkuntza-eredu (3)
Irakaskuntzan erabiltzen diren komunikazio-hizkuntzen arabera bereizketa ezartzen duten ereduak bakoitza.

OHARRA: Adibidez, EAEko irakastereduak dira A eredua (gaztelania da komunikazio-hizkuntza eta euskara ikasgai gisa eskaintzen da), B eredua (gaztelania eta euskara, biak, dira komunikazio-hizkuntzak), eta D eredua (euskara da komunikazio-hizkuntza eta gaztelania ikasgai gisa eskaintzen da).

- es** modelo lingüístico de enseñanza
- fr** modèle linguistique d'enseignement
- en** educational linguistic model

jakitezko motibazio

Ik. motibazio kultural

69**komunikazio-hizkuntza (4)**

Informazio edo zerbitzu bat eskaintzean, komunikatzeko erabiltzen den hizkuntza; bereziki, irakaskuntzan jakintza transmititzeko irakasle eta ikasleek erabiltzen duten hizkuntza.

- es** lengua vehicular
- fr** langue véhiculaire
- en** everyday language

70

lehen hizkuntza (4)

Sin. H1 (4)

Haurtzaroan lehenbizi ikasitako hizkuntza, gero erabiltzen jarraitu dena.

es primera lengua; L1

fr première langue; L1

en first language; L1

71

lehen mailako elebakar (4)

Dakien hizkuntza bakarra era naturalen bakarrik ikasi duen pertsona. Hau da, ez du ikaskuntza akademiko bidez landu.

es monolingüe primario

fr monolingue primaire

en primary monolingual

72

lehen mailako elebidun (4)

Bi hizkuntzak naturalki ikasi dituen elebiduna; hau da, ikaskuntza akademiakoaren aurretik bi hizkuntzak erabiltzen zituen.

es bilingüe primario

fr bilingue primaire

en primary bilingual

73

lehen mailako ikaskuntza (4)

Hizkuntza bat ikastea, hiztuna hizkuntza horretaz zuzenean eta naturalki inguratuta dagoen ingurunean. Adibidez, haurrek lehen hizkuntza ikasten dutenean gertatzen da ikaskuntza-mota hori.

es aprendizaje primario; aprendizaje natural

fr apprentissage primaire

en primary learning

74

motibazio instrumental (4)

Ikasleak hizkuntza ikasteko duen motibazio utilitario edo praktikoa, hizkuntza bera ikastean baino gehiago hizkuntza ikasiz gero beste helbururen bat lortzeko itxaropenean oinarritua (lana lortzeko itxaropenean, adibidez).

es motivación instrumental

fr motivation instrumentale

en instrumental motivation

75

motibazio integratzaile (4)

Hizkuntza bera ikasteko edo hizkuntza hori hitz egiten duen komunitatean integratzeko motibazioa.

es motivación integrativa

fr motivation intégrative

en integrative motivation

76

motibazio kultural (4)

Sin. jakitezko motibazio (3)

Hizkuntza bat ikasi aurretik, hizkuntza horri buruz izaten den motibazioa. Motibazio hori da hizkuntza behar bezala hautemateko, ikasteko eta erabiltzeko abiapuntua.

es motivación cultural

fr motivation culturelle

en cultural motivation

motibazio natural

Ik. berezko motibazio

77

murgiltze-programa (4)

Haur elebakarra beste hizkuntza bat komunikazio-tresna modura erabiltzen duen eskola batean sartzean duen hezkuntza-programa. Haurrak egun osoz bigarren hizkuntzan lan egiten duenean murgilketa osoa izango da; bestela, partziala.

- es** programa de inmersión
fr programme d'immersion
en immersion program

78

nahikotasun-maila (4)

Hizkuntza bat eskuratzean, hizkuntza hori behar bezala erabiltzeko nahikoa den ezagutza-maila.

- es** nivel de suficiencia
fr niveau de suffisance
en level of adequacy

3. BARIAZIOA ETA BARIETATEAK

79

akrolekto (4)

Goi-mailako hizkuntza-barietatea; bereziki, goi-mailako klase soziokulturalena.

es acrolecto

fr acrolecte

en acrolect

bariazio diafasiko

Ik. bariazio funtzional

80

bariazio dialektal (4)

Hizkuntza batek dituen dialektoen multzoa.

es variación dialectal

fr variation dialectale

en dialectal variation

bariazio diastratiko

Ik. bariazio sozial

bariazio diatopiko

Ik. bariazio geografiko

bariazio estilistiko

Ik. bariazio funtzional

81

bariazio funtzional (4)

Sin. bariazio diafasiko (3); bariazio estilistiko (3)

Hizkuntzak gizartean dituen funtzioen eta testuinguruen arabera erabiltzen diren hizkuntza-barietateen multzoa.

es variación estilística; variación diafásica; variación funcional

fr variation fonctionnelle; variation stylistique; variation diaphasique

en stylistic variation; diaphasic variation

82

bariazio geografiko (4)

Sin. bariazio diatopiko (3)

Hizkuntza bateko lurraldeen arabera bereizten diren hizkuntza-barietateen multzoa.

es variación geográfica; variación diatópica

fr variation géographique; variation diatopique

en geographic variation; diatopic variation

83

bariazio sozial (4)

Sin. bariazio diastratiko (3)

Hizkuntza batean gizarte-taldeen arabera erabiltzen diren hizkuntza-barietateen multzoa.

es variación social; variación diastrática

fr variation sociale; variation diastratique

en social class variation; diastratic variation

84

barietate geografiko (4)

Hizkuntza bateko lurraldeen arabera bereizten diren hizkuntza-barietateetako bakoitza.

es variedad geográfica

fr variété géographique

en geographical variety

85

basilekto (4)

Behe-mailako hizkuntza-barietatea; bereziki, maila apaleko klase soziokulturalena.

- es** basilecto
fr basilecte
en basilect

86

denborazko bariazio (4)

Hizkuntza batean garaiaren arabera bereizten diren forma linguistiko edo hizkuntza-barietateen multzoa.

- es** variación temporal
fr variation temporelle
en temporal variation

87

dialektalizazio (4)

Hizkuntza bat dialekto gero eta desberdinaoetan bereizteko prozesua.

- es** dialectalización
fr dialectalisation
en dialectalization

88

dialekto (4)

Lurralde mugatu batean hitz egiten den hizkuntza-barietatea, sistema linguistikoan ezaugarri bereziak dituena.

- es** dialecto
fr dialecte
en dialect

89

dialekto-konbergentzia (4)

Hizkuntza bateko dialektoen arteko desberdintasuna murriztea.

- es** convergencia dialectal
fr convergence dialectale
en dialectal convergence

90

dialektologia (4)

Dialektoak eta bestelako hizkuntza-barietate geografikoak aztertzen dituen diziplina linguistikoa.

- es** dialectología
fr dialectologie
en dialectology

91

erregistro (4)

Solaskideen arteko harremanen, haien asmoen, gaien, formaltasun-mailaren eta egoera definitzen duten beste hainbat faktoreren arabera erabiltzen diren hizkuntza-barietateetako bakoitza.

- es** registro
fr registre
en register

estandar

Ik. hizkuntza estandar

92

etnolekto (4)

Talde etniko jakin batek erabiltzen duen hizkuntza-barietatea.

- es** etnolecto
fr ethnolecte
en ethnolect

93

euskalki (4)

Euskararen dialektoetako bakoitza.

- es** dialecto del euskera
fr dialecte basque
en basque dialect; dialect of basque

94

euskara batu (4)

Euskararen barietate estandarra, euskalkietako hainbat elementu bateratuz Euskaltzaindiak proposatu eta arautua.

- es** euskera unificado
fr basque unifié
en unified basque

95

hizkuntza estandar (4)

Sin. estandar (4)

Estandarizazio bidez erabilera orokorre-rako finkatu den hizkuntza-barietatea. Hizkuntza-komunitateko hitzun guz-tientzat barietate jaso da, eta literatu-ran, hedabideetan eta hezkuntzan era-biltzen da bereziki. Euskararen kasuan, euskara batua da.

- es** lengua estándar; estándar
- fr** langue standard; standard
- en** standard language; standard

96

hizkuntza-aldaera (4)

Hizkuntza-aldagai bat gauzatzen den moduetako bakoitza. Adibidez, kasu soziatiboa -kin, -kila edo -gaz aldaere-tan gauza daiteke.

- es** variante lingüística
- fr** variante linguistique
- en** linguistic variant

97

hizkuntza-aldagai (4)

Era desberdin eta alternatiboetan gauza daitekeen ezaugarri edo elementu lin-guistikoa (fonema, morfema, hitza eta abar).

OHARRA: Gauzatzen denean aldaera bat sortuko du; adibidez, kasu soziati-boa (aldagaia) hainbat modutara (hain-bat aldaeratan) gauza daiteke: -kin, -kila, -gaz.

- es** variable lingüística
- fr** variable linguistique
- en** linguistic variable

98

hizkuntza-bariazio (4)

Hizkuntza baten barnean erabiltzen diren hizkuntza-barietateen multzoa.

- es** variación lingüística
- fr** variation linguistique
- en** linguistic variation

99

hizkuntza-barietate (4)

Giza talde bati edo ekoizpen linguisti-koko testuinguru bati lotutako sistema linguistikoa. Hizkuntza-barietateak dira, alde batetik, hizkuntzak, eta bes-tetik, hizkuntza baten barruan lurralde, funtzio, gizarte-talde eta abarren arabe-ra bereizten diren sistemak.

- es** variedad lingüística
- fr** variété linguistique
- en** linguistic variety

100

hizkuntza-distantzia (4)

Bi hizkuntzaren ezaugarri linguistikoen artean dagoen antzekotasuna.

Distantzia txikiagoa izango da familia bereko bi hizkuntzaren artean (adibi-dez, gaztelaniaren eta galegoaren artean), familia desberdineko beste bi hizkuntzaren artean baino (gaztelania-ren eta euskararen artean baino).

- es** distancia lingüística
- fr** distance linguistique
- en** interlingual distance

101

hizkuntza-kode (4)

Hizkuntza bateko zeinu eta arau lin-guistikoen sistema, hitzunek komuni-katzeko erabil dezaketena.

- es** código lingüístico
- fr** code linguistique
- en** linguistic code

102

idiolekto (4)

Pertsona batek, eta pertsona horrek bakarrik, erabiltzen duen hizkera edo hizkuntza-barietatea.

- es** idiolecto
- fr** idiolecte
- en** idiolect

103

kobariazio (4)

Hizkuntza-egituran edo hizkuntza-barietateetan gertatzen diren aldaketen eta gizarte-egituran gertatzen direnen artean dagoen erlazioa.

- es** covariación
fr covariation
en covariation

104

kode landu (4)

Hizkuntza-arauak ondo betetzen dituen soziolektoa, aberastasun lexiko eta morfositaktiko handikoa.

- es** código elaborado
fr code élaboré
en elaborated code

105

kode murriztu (4)

Hizkuntza-arauak ondo betetzen ez dituen soziolektoa, aberastasun lexiko eta morfositaktiko urrikoa.

- es** código restringido
fr code restreint
en restricted code

106

mesolekto (4)

Akrolektoaren eta basilektoaren artean dagoen tarteko hizkuntza-barietatea.

- es** mesolecto
fr mésolecte
en mesolect

107

mugako barietate (4)

Bi hizkuntzaren artean luzaroan harremana izan den muga-lurraldeetan sortzen den hizkuntza-barietatea.

- es** variedad de frontera
fr variété de frontière
en border variety

108

paraestandar (4)

Hizkuntza beraren barietate estandar bat baino gehiago finkatzen direnean, estandar horietako bakoitza. Lurraldeko eskualde batean dialekto batzuen estandarrek finkatu direlako (adibidez, bizkaiera estandarra, euskararen kasuan) edo lurralde desberdinetan estandarizazio-prozesu autonomoak egin direlako (adibidez, Erresuma Batuko eta Ipar Amerikako ingeles estandarrek) sortzen dira paraestandarrek.

- es** paraestándar
fr parastandard
en parastandard

109

pidgin (4)

Hizkuntza-komunitate desberdineko kideek elkar ulertzeko eratzen duten hizkuntza-barietate nahasia. Egitura sinplifikatua izan ohi du, eta komunikazio mugatua eskaintzen du.

- es** pidgin
fr pidgin
en pidgin

110

soziolekto (4)

Gizarte-talde jakin batek erabiltzen duen hizkuntza-barietate berezia.

- es** sociolecto
fr sociolecte
en sociolect

111

teknolekto (4)

Jakintza edo jarduerar-erlode batean erabiltzen den hizkera berezia. Zientzia edo lanbide jakin batzuetan, adibidez, ezaugarri linguistiko bereziko hizkuntza erabiltzen da.

- es** tecnolecto
fr technolecte
en technolect

112

trantsizioko barietate (4)

Enklabe edo lurralde bereizi batean garatu den hizkuntza-barietatea, alboan dituen beste bi hizkuntzaren elementuez osatua.

es variedad de transición

fr variété de transition

en transition variety

4. ESTANDARIZAZIOA, PLANIFIKAZIOA ETA NORMALIZAZIOA

113

elaborazio (4)

Sin. lantze (3)

Hizkuntzaren barietate estandar arautua eguneratzea, aberastea eta komunikazio-funtzio guztietarako baliagarri egitea. Estandarizazioaren azken fasea da.

es elaboración**fr** élaboration**en** elaboration

114

eredu eleaniztun (4)

Hizkuntza-aniztasuna errespetatuz, hizkuntza-komunitate guztiak ia modu bertsuan kontuan hartzen dituen hizkuntza-politikaren eredua.

es modelo plurilingüista**fr** modèle plurilingue**en** plurilinguistic model

115

eredu elebakar (4)

Hizkuntza-aniztasuna aintzat hartu gabe, lurralde osoan hizkuntza nagusi bakarra ezarri nahi duen hizkuntza-politikaren eredua.

es modelo monolingüista**fr** modèle monolingue**en** monolinguistic model

116

estandarizazio (4)

Hizkuntza baten barietate estandarra zehazteko, ezartzeko eta lantzeko helburua duen prozesu linguistiko eta soziala. Lau fase ditu: hautatzea, kodeatzea, inplementazioa eta elaborazioa.

es estandarización**fr** standardisation**en** standardization

117

estandarizazio formal (4)

Formalki programatutako prozesu baten bitartez egiten den estandarizazioa.

es estandarización formal**fr** standardisation formelle**en** formal standardization

118

estortsio-paradigma (4)

Hizkuntza-ordezkapena bultzatzen duen hizkuntza-politika baten ondoriozko prozesu-eredua. Lehen hizkuntzako hiztun elebakarra bigarren hizkuntzako elebakar bihurtzen da.

es paradigma de extorsión**fr** paradigme d'extorsion**en** extortion paradigm

119

etoglosia (4)

Hizkuntzaren normalizazio-maila, gizarte-funtzioak betetzeko hizkuntzak dituen gaitasuna eta erraztasuna neuritzen dituen.

OHARRA: Hizkuntza gutxituek etoglosia handia behar dute bizirik irauteko.

es etoglosia**fr** ethoglossie**en** ethoglossia

120

grafizazio (4)

Hizkuntzaren ortografia-arauak finkatzea. Kodezaren hiru ataletako bat da.

es grafización**fr** graphisation**en** graphitization

121

gramatikalizazio (4)

Hizkuntzaren arau morfologiko eta sintaktikoak finkatzea. Kodetzearen hiru ataletako bat da.

- es** gramaticalización
- fr** grammaticalisation
- en** grammaticalization

122

hautatze (4)

Hizkuntza bat estandarizatzeko lehen fasea; hizkuntza-barietate edo barietate multzo jakin bat estandarizazioa egiteko oinarri gisa hobestean datza.

- es** selección
- fr** sélection
- en** selection

123

hizkuntza normalizatu (4)

Gizarteko esparru eta funtzio publiko eta pribatu guztietara zabaldu den hizkuntza. Bereziki, egoera hori normalizazio-prozesu baten ondorioz lortu duena.

- es** lengua normalizada
- fr** langue normalisée
- en** normalized language

124

hizkuntza-kontraplantingintza (4)

Hizkuntza-plangintza baten eraginak moteltzeko edo eragin horien aurka egiteko ekintzen multzoa. Hizkuntza menderatzailearen nagusigoari eustea izan ohi da ekintza horien helburua.

- es** contraplanificación lingüística
- fr** contre-planification linguistique
- en** language counterplanning

125

hizkuntza-normalizazio (4)

Minorizazio-egoeran dagoen hizkuntza egoera horretatik atera eta gizarte-esparru eta funtzio guztietara hedatzeko prozesua.

- es** normalización lingüística
- fr** normalisation linguistique
- en** linguistic normalization

126

hizkuntza-plangintza (4)

Hizkuntza-politika aurrera eramateko planifikatzen diren programen eta proiektuen multzoa.

- es** planificación lingüística
- fr** planification linguistique; aménagement linguistique
- en** language planning

127

hizkuntza-politika (4)

Erakunde publikoek hizkuntzen erabilerara antolatze eta arautze egiten dituzten esku-hartzeen multzoa.

- es** política lingüística
- fr** politique linguistique
- en** language policy

128

implementazio (4)

Hizkuntzaren barietate estandarra hezkuntza-sistemaren bidez biztanlerian hedatzea eta komunikazio formalaren esparrura eramatea.

Estandarizazioaren faseetako bat da.

- es** implementación
- fr** implémentation
- en** implementation

129

implementazio-paradigma (4)

Hizkuntza ofizialeko hiztun elebakar osoak hizkuntza gutxitua ikasiz elebidun bihurtzen dituen prozesu-eredua. Hizkuntza-politika horien bidez, normalizazioa ez da guztizkoa, hizkuntza nagusiko hiztun oso izatea izango baita hiztun horien lehen ezaugarria.

- es** paradigma de implementación
fr paradigme d'implémentation
en implementation paradigm

130

kodetze (4)

Hizkuntzaren barietate estandarra finkatzeko arauak ezartzen dituen estandarizazio-fasea. Lexikalizazioa, grafiazioa eta gramatikalizazioa hartzen ditu barnean.

- es** codificación
fr codification
en encoding

131

kontrol-eredu (4)

Hizkuntza-aniztasuna hein batean errespetatzen badu ere, hizkuntza-komunitate nagusiaren aldeko joera duen hizkuntza-politikak aplikatzen duen eredua.

- es** modelo de control
fr modèle de contrôle
en control model

lantze

Ik. elaborazio

132

lexikalizazio (4)

Hizkuntzaren ondare lexikoa finkatzea eta hitz bakoitzaren adiera zehatza bereiztea. Kodetzearen hiru ataletako bat da.

- es** lexicalización
fr lexicalisation
en lexicalization

133

lurraldetasun-printzipio (4)

Lurralde-bereizketa egiten duen hizkuntza-politikaren oinarritzko printzipioa. Bereizketa horren arabera, lurralde batuetan bakarrik bermatuko da zerbitzuak hizkuntza jakin batean eskaintzea.

- es** principio de territorialidad
fr principe de territorialité
en principle of territoriality

134

normatibizazio (4)

Hizkuntza komunikazio-tresna egokia izan dadin, hizkuntza-arau batzuk ezartzen dituen prozesua. Ortografiak, gramatika arauemaileak eta hiztegi arauemaileak osatuko lukete arau-multzorori.

- es** normativización
fr normativisation
en normativization

135

optimizazio-paradigma (4)

Hizkuntza gutxitu batek estatu hedakor baten eraginez galdu dituen hiztun guztiak berreskuratzeko prozesu-eredua. Hizkuntza-politika horren bitartez, hizkuntza-komunitatearen lurraldeko hiztun guztiak eskuratuko edo berreskuratuko dute hizkuntza.

- es** paradigma de optimización
fr paradigme d'optimisation
en optimization paradigm

136

pertsonaltasun-printzipio (4)

Lurralde-bereizketariki egin gabe, pertsonari zerbitzuak bere hizkuntzan eskaintzea bermatzen duen hizkuntza-politikaren oinarritzko printzipioa.

- es** principio de personalidad
fr principe de personnalité
en principle of personality

137

positibizazio-paradigma (4)

Hizkuntza gutxitua lehen hizkuntzatzat ez dutenen artean hizkuntza hori ikas-teko motibazio kulturala zabaltzeko prozesua. Paradigma honi optimizazio-paradigma gehituz lortuko litzateke normalizazio osoa.

es paradigma de positivización

fr paradigme de positivisation

en positivization paradigm

5. GIZARTE-ARLOA ETA ANTROPOLOGIA

arau sozialak

Ik. gizarte-arauak

138

erabilera-arauak (4)

Hiztunen hizkuntza-erabilera arautzen duten gizarte-arau bereziak. Erabilera-eremu jakin batean erabili beharreko hizkuntza, barietatea edo erregistroa zehazten dute.

- es** normas de uso
- fr** normes d'usage
- en** usage norms

139

etnizitate (4)

Herri edo etnia batek berezkoak dituen ohitura, balio eta portaeren multzoa.

- es** etnicidad
- fr** ethnicité
- en** ethnicity

140

etnolingüistika (4)

Hizkuntzaren eta testuinguru etniko eta kulturalaren arteko harremana aztertzen duen zientzia.

- es** etnolingüística
- fr** ethnolinguistique
- en** ethnolinguistics

141

gizarte-arauak (4)

Sin. arau sozialak (3)

Gizarteak onetsitako jokabide-pautak, kulturalaki eskuratzen direnak. Kideen portaera individual edo kolektiboa baldintzatzen eta arautzen dute, eta, joko-arau gisa, ezinbestekoak dira bizikidetzarako.

- es** normas sociales
- fr** normes sociales
- en** social norms

142

gizarte-imitazio (4)

Sin. imitazio sozial (3)

Maila apalenerako gizarte-klaseek goimailakoen portaerak imitatzeko joera edo prozesu soziala.

- es** imitación social
- fr** imitation sociale
- en** social emulation

143

gizartearen hizkuntza-funtzio (4)

Hizkuntza-egiturak zehazteko eta barrietateak definitzeko faktore diren prozesu sozialen multzoa.

- es** función lingüística de la sociedad
- fr** fonction linguistique de la société
- en** linguistic function of society

144

hizkuntza-antropologia (4)

Hizkuntzaren eta sistema soziokulturalaren arteko harremanak aztertzen dituen diziplina.

- es** antropología lingüística
- fr** anthropologie linguistique
- en** linguistic anthropology

145

hizkuntza-botere (4)

Giza talde batek hizkuntza-gaietan agintzeko edo erabakitzeko duen ahalmena.

- es** poder lingüístico
- fr** pouvoir linguistique
- en** linguistic power

146

hizkuntza-diskriminazio (4)

Pertsona batek erabiltzen duen hizkuntzaren arabera egiten den diskriminazioa; hots, hizkuntza jakin bat erabiltzeagatik pertsona horri eskubide edo zerbitzu publiko nahiz pribatu bat eskuratzeko aukera ukatzea.

- es** discriminación lingüística
- fr** discrimination linguistique
- en** linguistic discrimination

147

hizkuntza-kapital (4)

Pertsona batek hizkuntza-merkatuan eta, oro har, gizartean lehiatzeko baliabide gisa erabil ditzakeen ezagutza linguistikoa eta komunikazio-gaitasunen multzoa.

- es** capital lingüístico
- fr** capital linguistique
- en** linguistic capital

148

hizkuntza-komunitate (4)

Lehen hizkuntza bera duten edo hizkuntza berean mintzatzen diren pertsonen multzoa. Soziolinguistikak aztertzen duen unitate sozial nagusia da.

- es** comunidad lingüística
- fr** communauté linguistique
- en** linguistic community

imitazio sozial

Ik. gizarte-imitazio

149

interkulturalismo (4)

Lurralde berean identitate eta ezaugarri kultural desberdinetako gizataldeak interakzioan aritzea, integrazioa sustatuz, bideratzen duen politika-eredua.

- es** interculturalismo
- fr** interculturalisme

150

komunikazioaren etnografia (4)

Hizkuntza bidezko komunikazioak kulturarekin eta gizartearekin dauzkan harremanak aztertzen dituen etnografiaren atala.

- es** etnografía de la comunicación
- fr** ethnographie de la communication
- en** ethnography of communication

151

kultura-aniztasun (4)

Lurralde berean identitate eta ezaugarri kultural desberdinetako gizataldeak izatea.

- es** multiculturalidad
- fr** multiculturalité
- en** multiculturality

152

kultura-artekotasun (4)

Lurralde berean identitate eta ezaugarri kultural desberdinetako gizataldeak interakzioan aritzea, integrazioa sustatuz.

- es** interculturalidad
- fr** interculturalité

153

kultura-bitasun (4)

Pertsona batek bi gizarte-talde edo hizkuntza-komunitateren hizkuntzak, ohiturak, balioak eta arau konbentzionalak ezagutzea eta bere egitea.

OHARRA: Ez da elebitasunarekin nahastu behar: pertsona izan daiteke gai bi hizkuntzatan mintzatzeko, jatorriz berea ez den hizkuntza-komunitatearen kultura-ezaugarriak ezagutu gabe.

- es** biculturalismo
- fr** biculturalisme
- en** biculturalism

154

migrazioak (4)

Hainbat pertsona edo giza talde herrialde batetik bestera lekualdatzea, lan bila edo bestelako arrazoi sozioekonomiko batengatik.

OHARRA: Migrazioen eraginez hizkuntza-komunitate berriak agertzean, gerta liteke lurralde bateko hizkuntza-gatazka-ren ezaugarriak aldatzea edo, are gehiago, ezohiko ezaugarriak gehitzea.

es migraciones

fr migrations

en migrations

155

multikulturalismo (4)

Lurralde berean identitate eta ezaugarri kultural desberdinetako gizataldeak, bakoitzak bere ezaugarriak izanez, elkarrekin bizitzea bideratzen duen politika-eredua.

es multiculturalismo

fr multiculturalisme

en multiculturalism

156

sozializazio (4)

Pertsona (haurra, bereziki), inguruneko gizarte eta kulturaren balio, arau eta jokabideak eskuratuz, bizitza sozialera egokitzea eta gizarte horretako kide bihurtzea.

es socialización

fr socialisation

en socialization

6. HIZKUNTZA-UKIPENA ETA HIZKUNTZA-GATAZKA

6.1 Prozesuak eta fenomenoak

157

akulturazio (4)

Kultura batek bere jatorrizko ezaugarriak galtzeko prozesua, aldi berean beste kultura batenak hartuz.

es aculturación

fr acculturation

en acculturation

158

banako elebitasun (4)

Sin. elebitasun indibidual (3)

Gizabanako batek bi hizkuntza erabiltzea.

es bilingüismo individual

fr bilinguisme individuel

en individual bilingualism

barne-diglosia

Ik. endodiglosia

159

diglosia (4)

Ukipen-egoeran dauden bi hizkuntza edo hizkuntza-barietateren arteko mendekotasun-egoera: hizkuntza edo barietate horiek funtzio desberdinetarako erabiltzen dira; bata funtzio formaletarako (administrazioa, hezkuntza, hedabideak) eta bestea informaletarako (familia, lagunartea).

es diglosia

fr diglossie

en diglossia

160

diglosia partzial (4)

Hizkuntza batek beste hizkuntzaren funtzio eta erabilera formalak hizkuntza honen lurraldearen zati batean bakarrik bereganatzen dituzenean gertatzen den diglosia.

es diglosia parcial

fr diglossie partielle

en partial diglossia

161

ele-parekotasun (4)

Eguneroko jarduera-arlo guztietan hizkuntza batean zein bestean funtzionaltasun osoz eta inolako interferentziarik gabe, elebakar modura, jarduteko mailako elebitasuna.

es ambilingüismo

fr ambilinguisme

en ambilingualism

162

eleaniztasun (4)

Hiztun edo giza talde batek hiru hizkuntza edo gehiago jakin eta erabiltzea.

es multilingüismo; plurilingüismo

fr plurilinguisme; multilinguisme

en multilingualism; plurilingualism

163

elebakar (4)

Hizkuntza bakarra jakin eta erabiltzen duen hiztun edo giza taldea.

es monolingüe

fr monolingue

en unilingual

164

elebakartasun (4)

Hiztun edo giza talde batek hizkuntza bakarra jakin eta erabiltzea.

- es** monolingüismo
- fr** monolingüisme
- en** monolingualism

165

elebidun (4)

Bi hizkuntza jakin eta erabiltzen dituen hiztun edo giza taldea.

- es** bilingüe
- fr** bilingue
- en** bilingual speaker

166

elebitasun (4)

Hiztun batek edo gizatalde batek bi hizkuntza jakin eta erabiltzea.

- es** bilingüismo
- fr** bilinguisme
- en** bilingualism

elebitasun aldebakar

Ik. noranzko bakarreko elebitasun

167

elebitasun asimetriko (4)

Hiztunak bi hizkuntzen ezagutza-maila berbera ez duenean gertatzen den elebitasuna.

- es** bilingüismo asimétrico
- fr** bilinguisme asymétrique
- en** asymmetrical bilingualism

168

elebitasun diglosiko (4)

Bi hizkuntza ukipenean daudenean gertatu ohi den elebitasun desorekatua: bi hizkuntzetatik bat -hizkuntza gutxitua- maila pribatu eta xeheetan erabiltzen da, eta bestea -hizkuntza menderatzailea- gainerako erabilera publiko eta jasoagoetan.

- es** bilingüismo diglósico
- fr** bilinguisme diglossique
- en** diglossic bilingualism

169

elebitasun gehigarri (4)

Hiztunak bigarren hizkuntza ikastean, lehendik zekien hizkuntzaren galerarik ez dakarren elebitasuna. Hiztunaren motibazioa eta gaitasuna hobetu egiten dira bi hizkuntzetan.

- es** bilingüismo aditivo
- fr** bilinguisme à effet positif
- en** additive bilingualism

elebitasun indibidual

Ik. banako elebitasun

170

elebitasun instrumental (4)

Arrazoi praktikoen ondoriozko elebitasuna: onura edo abantaila praktikoak lortzeko ikasten da bigarren hizkuntza.

- es** bilingüismo instrumental
- fr** bilinguisme instrumental
- en** instrumental bilingualism

171

elebitasun integratzaile (4)

Integrazio-motibazioen ondoriozko elebitasuna: hizkuntza-komunitate bateko kide bihurtzeko asmoaz ikasten da bigarren hizkuntza.

- es** bilingüismo integrativo
- fr** bilinguisme intégratif
- en** integrative bilingualism

172

elebitasun kengarri (4)

Hiztunak bigarren hizkuntza ikastean, lehendik zekien hizkuntzaren galera dakarren elebitasuna. Lehen hizkuntza-reekiko motibazioa apaldu egiten da, eta bigarren hizkuntzak lehena ordezkatzeara gerta daiteke.

- es** bilingüismo sustractivo
- fr** bilinguisme à effet négatif
- en** subtractive bilingualism

173

elebitasun ordezkatzaille (4)

Hizkuntza-ordezkapeneko prozesueta-ko elebitasuna.

- es bilingüismo sustitutivo
- fr bilinguisme de substitution
- en substitutory bilingualism

174

elebitasun simetriko (4)

Hiztunak bi hizkuntzen ezagutza-maila berbera duenean gertatzen den elebitasuna.

- es bilingüismo simétrico
- fr bilinguisme symétrique
- en symmetrical bilingualism

elebitasun sozial

Ik. gizarte-elebitasun

175

endodiglosia (4)

Sin. barne-diglosia (4)

Hizkuntza bereko bi barietateren artean gertatzen den diglosia.

OHARRA: Adibide ezaguna da Magrebeko herrialde batzuetan arabiera klasikoak eta bertako arabierak bizi duten diglosia-egoera.

- es endodiglosia; diglosia interna
- fr endodiglossie; diglossie interne
- en endodiglossia; internal diglossia

176

erabateko diglosia (4)

Hizkuntza batek beste hizkuntzaren funtzio edo erabilera formalak ez ezik azken honen lurralde osoa bereganatzen duenean gertatzen den diglosia.

OHARRA: Euskarari, katalanari edo bretoierari gertatu zaiena har daiteke adibide gisa.

- es diglosia total
- fr diglossie totale
- en total diglossia

177

etete-tentsio (4)

Hizkuntza gutxitu baten mendekotasun-egoera eta gutxitze-prozesua eten eta atzera oreka berreskuratzen hasten den uneko egoera.

- es tensión de ruptura
- fr tension de rupture
- en breaking strain

178

exodiglosia (4)

Hizkuntza desberdinen artean gertatzen den diglosia. Barnean hartzen ditu diglosia partziala eta erabatekoa.

- es exodiglosia
- fr exodiglossie
- en exodiglossia

179

gizarte-elebitasun (4)

Sin. elebitasun sozial (3)

Gizarte edo giza talde batek bi hizkuntza erabiltzea.

OHARRA: hori, sarritan, ez da gertatzen hizkuntza-komunitate bat berez elebiduna delako, bi hizkuntza-komunitate desberdin daudelako baizik.

- es bilingüismo social
- fr bilinguisme social
- en social bilingualism

180

glotofagia (4)

Hizkuntza menderatzaileak egindako presioaren eraginez hizkuntza menderatua desagertzeraino iristen den prozesua. Batak bestea irentsi egiten duelako deitzen zaio horrela.

- es glotofagia
- fr glottophagie
- en glottophagy

181

gutxitze (4)

Sin. minorizazio (3)

Hizkuntza menderatzaile baten eraginez hainbat erabilera-esparru eta funtzio galduz doan hizkuntzak bizi duen prozesua.

es minorización

fr minorisation

en minorization

182

hirueletasun (4)

Hiztun edo giza talde batek hiru hizkuntza jakin eta erabiltzea.

es trilingüismo

fr trilinguisme

en trilingualism

183

hizkuntza indarberritze (4)

Funtzioak eta erabilgarritasuna galduz doan hizkuntza batek hizkuntza-ordezkapeneranzko joera hori etetea eta egoera iraultzea.

es inversión del desplazamiento lingüístico

fr inversion du transfert linguistique

en reversing language shift

184

hizkuntza ugaltze (4)

Hizkuntza-komunitate bateko kideek ondorengo belaunaldiei beren hizkuntza transmititzea.

es reproducción de la lengua

fr reproduction de la langue

en language reproduction

185

hizkuntza-aniztasun (4)

Eremu jakin batean, hainbat hizkuntza desberdin hitz egitea.

OHARRA: Munduan, hizkuntzak galdu ahala, hizkuntza-aniztasuna murriztuz doa.

es diversidad lingüística

fr diversité linguistique

en linguistic diversity

186

hizkuntza-asimilazio (4)

1. Etorकिनak bere jatorrizko hizkuntza utzi eta bertako hizkuntza eskuratzeko egiten duen moldatze-prozesua. 2.

Hizkuntza-ordezkapena.

es asimilación lingüística

fr assimilation linguistique

en linguistic assimilation

187

hizkuntza-bilakaera (4)

Sin. hizkuntza-mugikortasun (3)

Hiztunak, lehen hizkuntzatik hasita, gerora ikasi edo erabiltzen dituen hizkuntzen arabera izan duen bilakaera.

Ahaztu, ikasi edo erabiltzen dituen hizkuntzak zein diren hartzen da kontuan, baita hizkuntza horien ikaskuntza-maila eta erabilera nolakoak diren ere.

es movilidad lingüística

fr mobilité linguistique

en linguistic mobility

188

hizkuntza-galera (4)

Giza talde batean, hizkuntza baten ezagutzak atzera egitea denboran zehar.

es pérdida lingüística

fr perte linguistique

en linguistic loss

189

hizkuntza-gatazka (4)

Bi hizkuntzaren edo bi hizkuntza-komunitateren artean gertatzen den lehia. Gizartean erabilera-eremuak eta funtzio sozialak eskuratzeta eta, ondorioz, bestetari nolabait kentzea da lehia horren funtsa.

- es** conflicto lingüístico
- fr** conflit linguistique
- en** linguistic conflict

190

hizkuntza-hilketa (4)

Sin. linguizidio (3)
Hizkuntza-ordezkapena sustatzen duen politikaren ondorioz, hizkuntza baten heriotza eragitea.

- es** lingüicidio
- fr** linguicide
- en** linguisticide

191

hizkuntza-integrazio (4)

Populazio etorkinak bertako hizkuntza eskuratzeta, bertako hizkuntza-komunitateko kide egitea.

- es** integración lingüística
- fr** intégration linguistique
- en** linguistic integration

192

hizkuntza-jarraipen (4)

Pertsona edo hizkuntza-komunitate batek bere hizkuntzari eustea eta, beraz, hizkuntza hori ez galtzea.

- es** continuidad lingüística
- fr** continuité linguistique
- en** language maintenance

193

hizkuntza-kolonialismo (4)

Kolonietan edo menderatutako lurraldeetan metropoliko hizkuntza ezartze-ko prozesua. Hizkuntza menderatua eta hizkuntza horretako hiztunak botere-eremuetatik baztertuz gauzatzen da.

- es** colonialismo lingüístico
- fr** colonialisme linguistique
- en** linguistic colonialism

194

hizkuntza-menderakuntza (4)

Hizkuntza bateko hiztunak jarduera publiko eta formaletarako beste hizkuntza bat ikasi eta erabili behar izaten duen egoera soziolinguistikoa.

- es** subordinación lingüística
- fr** subordination linguistique
- en** linguistic subordination

195

hizkuntza-merkatu (4)

Hizkuntzek duten erabilgarritasunaren edo hizkuntza horiek erabiltzeko behar-raren arabera eratzen den balio-sistema.

- es** mercado lingüístico
- fr** marché linguistique
- en** linguistic market

hizkuntza-mugikortasun

Ik. hizkuntza-bilakaera

196

hizkuntza-ordezkapen (4)

Hizkuntza batek beste hizkuntza baten erabilera-eremuak eta funtzioak irabaziz joatean gertatzen den prozesua.

Hizkuntza menderatzaileak aurrera egiten jarraitzen badu, jatorrizko hizkuntza desagertu ere egin daiteke.

- es** sustitución lingüística; desplazamiento lingüístico
- fr** substitution linguistique; transfert linguistique
- en** language shift; language transfer

197

hizkuntza-oreka (4)

Hizkuntzei ahalik eta funtzio gehien lortzeko aukera eskaintzen dien egoera.

- es** equilibrio lingüístico
fr équilibre linguistique
en linguistic balance

198

hizkuntza-transmisio (4)

Hizkuntza belaunaldiz belaunaldi transmititzea, bereziki familiaren eta hezkuntza-sistemaren bidez.

- es** transmisión lingüística
fr transmission linguistique
en linguistic transmission

199

hizkuntza-ukipen (4)

Gizarte berean hizkuntza bat baino gehiago hitz egiten direnean, hizkuntza horien artean sortzen den erlazioa.

- es** contacto de lenguas; contacto lingüístico
fr contact de langues
en language contact

200

iraultza soziolinguistikoa (4)

Hizkuntza-ordezkapeneranzko bidea zeramaten erabilera, jarrera eta ohitura linguistikokoak errotik aldatzea eta kontrako noranzkoa ezartzea.

- es** revolución sociolingüística
fr révolution sociolinguistique
en sociolinguistic revolution

201

kanpo-ehlebitasun (4)

Bigarren hizkuntza kanpo-harremantako hizkuntza gisa bakarrik behar duen lurraldearen ehlebitasuna. Bertako hizkuntzak betetzen ditu barne-komunikazioko behar guztiak.

- es** bilingüismo exterior
fr bilinguisme extérieur
en external bilingualism

202

kulturazio (4)

Kultura batek bere jatorrizko ezaugarriak mantendu eta indartzeko prozesua.

- es** culturación
fr cultureuration
en cultureuration

linguizidio

Ik. hizkuntza-hilketa

203

lurralde-ehlebitasun (4)

Bi hizkuntzak argi bereizitako bi lurralde-eremu desberdinetan hitz egiten diren ehlebitasuna.

- es** bilingüismo territorial
fr bilinguisme territorial
en territorial bilingualism

minorizazio

Ik. gutxitze

204

noranzko bakarreko ehlebitasun (4)

Sin. ehlebitasun aldebakar (3)
 Noranzko batean bakarrik garatzen den ehlebitasuna. Hizkuntza gutxituko hiztunek hizkuntza menderatzailea ikastera behartuta daude; hizkuntza menderatzailekoak, berriz, ehlebakar izaten segi dezakete.

- es** bilingüismo unidireccional;
 bilingüismo unilateral
fr bilinguisme unilatéral
en unilateral bilingualism

205

pidginizazio (4)

Pidgin bat sortzeko hizkuntzak jasaten dituen eraldakuntzen multzoa.

- es** pidginización
fr pidginisation
en pidginization

206

sasielebitasun (4)

Elebitasuna izan arren, ele-parekotasunera iristen ez den egoera; hots, bi hizkuntzetako baten garapena eta erabilera guztizkoa ez den egoera.

- es** pseudobilingüismo
- fr** pseudo-bilinguisme
- en** pseudo-bilingualism

207

tartekatze (4)

Hizkuntza menderatuaren eta errealitatearen artean hizkuntza menderatzailea ezartzea. Errealitatea eta berrikuntzak hizkuntza menderatzailearen bitartez iristen dira hizkuntza menderatura, ez dago zuzeneko kontakturik.

- es** interposición
- fr** interposition
- en** interposition

6.2 Hizkuntzen tipologia

208

berezko hizkuntza (4)

Sin. bertako hizkuntza (4)

Lurralde batek historikoki berezkoa duen hizkuntza.

es lengua propia; lengua autóctona**fr** langue autochtone**en** native language

bertako hizkuntza

Ik. berezko hizkuntza

eremu urriko hizkuntza

Ik. gutxiengoaren hizkuntza

209

etxeko hizkuntza (4)

Etxean maizen hitz egiten den hizkuntza.

es lengua hablada en casa**fr** langue parlée au foyer**en** language spoken at home

210

familia-hizkuntza (4)

Etxean ez ezik, familia-giroan senitartekoekin hitz egiten den hizkuntza.

es lengua familiar**fr** langue familiale**en** family language

211

gehiengoaren hizkuntza (4)

Hizkuntza-ukipena bizi duen lurralde batean, hiztun gehienek erabiltzen duten hizkuntza.

es lengua mayoritaria**fr** langue majoritaire**en** majority language

212

gutxiengoaren hizkuntza (4)

Sin. eremu urriko hizkuntza (3)

Hizkuntza-ukipenean bizi den lurralde batean, gutxiengo batek erabiltzen duen hizkuntza.

es lengua minoritaria**fr** langue minoritaire**en** minority language

213

herri-hizkuntza (4)

Herritarrek erabiltzen duten bertako hizkuntza.

es lengua vernácula**fr** langue vernaculaire**en** vernacular language

214

hizkuntza bizi (4)

Gaur egun naturalki hitz egiten den hizkuntza.

es lengua viva**fr** langue vivante**en** living language

215

hizkuntza gutxitu (4)

Sin. mendeko hizkuntza (3)

Hizkuntza-gatazkako egoeran, hizkuntza menderatzailearen esku hainbat esparru eta funtzio galdu dituen hizkuntza.

es lengua minorizada; lengua subordinada**fr** langue minorisée; langue minorée**en** minorized language; subordinated language

216

hizkuntza hil (4)

Berezko hitzun guztiak galdu dituelako hitz egiten ez den hizkuntza.

- es** lengua muerta
- fr** langue morte
- en** dead language

217

hizkuntza menderatzaile (4)

Hizkuntza-gatazkako egoeran, hizkuntza menderatuaren hainbat esparru eta funtzio irabazi dituenaz gailen agertzen den hizkuntza.

- es** lengua dominante
- fr** langue dominante
- en** dominant language

218

hizkuntza oso (4)

Gaur egungo gizarte garatuan beharrezkoak diren funtzio guztiak betetzeko gai den hizkuntza.

- es** lengua completa
- fr** langue complète
- en** complete language

219

infrahizkuntza (4)

Hiztunak, elebiduna dela ez adierazteko, jendaurrean ezkututzen duen hizkuntza. Hizkuntza hori hiztunaren berezko hizkuntza izan ohi da, eta gizartearen nolabait gaitzetsia dagoelako ezkututzen du.

- es** infralengua
- fr** infralengue
- en** infralanguage

220

kultura-hizkuntza (4)

Maila jasoko kultura-adierazpenak sortzeko eta zabaltzeko gai den hizkuntza.

- es** lengua de cultura
- fr** langue de culture
- en** language of culture

221

lagunarteko hizkuntza (4)

Eguneroko elkarrizketa eta harreman xeheetan erabiltzen den erregistroa duen hizkuntza.

- es** lengua coloquial
- fr** langue conversationnelle
- en** colloquial language

222

laneko hizkuntza (4)

Lanean erabiltzen den hizkuntza, laneko komunikazioa bideratzeko gaitasuna duena.

- es** lengua de trabajo
- fr** langue de travail
- en** working language

223

lingua franca (4)

Hizkuntza desberdinak dituzten talde edo gizabanakoek elkarren artean komunikatzeko erabiltzen duten hizkuntza.

- es** lingua franca
- fr** lingua franca
- en** lingua franca

224

literatura-hizkuntza (4)

Literatura sortzeko erabiltzen den hizkuntza; literaturan erabiltzeko moduko erregistro landua duen hizkuntza.

- es** lengua literaria
- fr** langue littéraire
- en** literary language

mendeko hizkuntza

Ik. hizkuntza gutxitu

225

nazioarteko hizkuntza (4)

Herralde desberdinetako hiztunek elkar ulertzeko erabiltzen duten hizkuntza.

- es** lengua internacional
- fr** langue internationale
- en** international language

226

ukipen-hizkuntzak (4)

Gizarte berean mintzatzen diren hizkuntza desberdinak; Euskal Herriaren kasuan, euskara, gaztelania eta frantsesa nagusiki.

es lenguas en contacto

fr langues en contact

en languages in contact

227

zibilizazio-hizkuntza (4)

Munduko zibilizazio-mota batean nagusi den hizkuntza; adibidez, ingelesa, gaur egungo mendebaldeko zibilizazioan.

es lengua de civilización

fr langue de civilisation

en language of civilization

228

zientzia-hizkuntza (4)

Testu zientifikoen ezaugarri linguistikoak eskaintzeko moduko erregistroa duen hizkuntza. Ezaugarri horiek dira, besteak beste, lexikoaren zorrotasuna, formalizazio-maila handia, sintaxi sistematizatua, estilo objektibo eta inperzonal.

es lengua científica

fr langue scientifique

en scientific language

6.3 Fenomeno linguistikoak

229

barbarismo (4)

Beste hizkuntza batetik hartutako hitz edo esapide bertakotu gabea, hau da, arauen bidez onartuta ez dagoena.

es barbarismo

fr barbarisme

en barbarism

230

hizkuntza-aldaketa (4)

Hizkuntza baten ezaugarri linguistikoak etengabe aldatzeko edo galtzeko prozesua.

es cambio lingüístico

fr changement linguistique

en linguistic change

231

hizkuntza-dibergentzia (4)

Hizkuntzen ezaugarri linguistiko bereizgarriak areagotzen dituen prozesua. Hizkuntza-sistemak aldentu egiten dira elkarrengandik prozesu horretan.

es divergencia lingüística

fr divergence linguistique

en linguistic divergence

232

hizkuntza-egitura (4)

Hizkuntza bat osatzen duten elementu fonologiko, sintaktiko, morfologiko eta semantikoen sistema.

es estructura lingüística

fr structure linguistique

en linguistic structure

233

hizkuntza-familia (4)

Jatorri beretik sortu den hizkuntza-multzoa.

OHARRA: Euskarak hurbilen dituen hizkuntzak (gaskoia, frantsesa, espainiera) hizkuntza-familia berekoak dira, latinetik eratorritako hizkuntza erromantzeak baitira; euskara familia horretatik kanpo dagoenez, hizkuntza horietako bat hitz egiten dutenentzat nolabait zailagoa gerta liteke, teorikoki behintzat, euskara ikastea beste hizkuntza erromantze bat ikastea baino.

es familia lingüística

fr famille linguistique

en language family

234

hizkuntza-interferentzia (4)

Hizkuntza-ukipenaren ondorioz, hizkuntza bateko elementu linguistiko (fonetiko, morfosintaktiko edo lexiko) bat beste hizkuntzan ezartzea, hizkuntza honek berezkoa duena baztertuta.

es interferencia lingüística

fr interférence linguistique

en linguistic interference

235

hizkuntza-konbergentzia (4)

Luzaroan ukipen-egoeran izan diren hizkuntzetako baten ezaugarri linguistikoak beste hizkuntzako ezaugarrien arabera moldatzeko prozesua. Bi hizkuntza-sistemak hurbildu egiten dira prozesu horretan.

es convergencia lingüística

fr convergence linguistique

en linguistic convergence

236

kalko (4)

Hizkuntza batek beste hizkuntza bateko hitza edo esamoldea itzuliz osatzen duen mailegua.

- es** calco
- fr** calque
- en** loan; calque

237

mailegu (4)

Beste hizkuntza batetik hartutako hitz edo terminoa.

- es** préstamo
- fr** emprunt
- en** borrowing

238

mailegu semantiko (4)

Hitz bera bi hizkuntzatan erabiltzen denean, hizkuntza batean hitz horrek berez ez duen (baina beste hizkuntzan baduen) esanahia mailegatzea beste hizkuntzatik. Adibidez, nabigatu hitzari beste esanahi bat gehitu zaio (Interneteko gune batetik bestera ibiltzea), ingelesetik abiatuta.

- es** préstamo semántico
- fr** emprunt sémantique
- en** loan shift

239

neologismo (4)

Hizkuntza bateko hitz edo unitate lexikal berria, hizkuntza horren legeei jarraituz sortua edo beste hizkuntza batetik mailegatua.

- es** neologismo
- fr** néologisme
- en** neologism

240

solezismo (4)

Hitz edo adierazpen bat oker erabiltzea edo hizkuntzaren sintaxi zuzena aldatzea.

- es** solecismo
- fr** solécisme
- en** solecism

241

substratu (4)

Lurralde batean hitz egiten den hizkuntzaren aurretik lurralde horretan hitz egiten zen hizkuntzak ondorengo bigarren hizkuntza hartan utzi dituen ezaugarri linguistikoen multzoa.

- es** sustrato
- fr** substrat
- en** substratum

242

superestratu (4)

Hizkuntza baten lurraldean sartu den beste hizkuntza batek, lurralde horretatik desagertu ondoren, jatorrizko hizkuntza hartan uzten dituen ezaugarri linguistikoen multzoa.

- es** superestrato
- fr** superstrat
- en** superstratum

6.4 Erabilera eta interakzioa

243

elkar-ulertze (4)

Hizkuntza edo hizkuntza-barietate desberdinak erabiltzen dituzten hiztunek elkar ulertzeko duten gaitasuna edo ahalmena.

- es** intercomprensión
- fr** intercompréhension
- en** intercomprehension

244

erabilera enblematiko (4)

Hizkuntzak ikur gisa duen garrantziarengatik egiten den erabilera sinboliko edo apologetikoa, gero benetan era naturalean erabiltzen ez denean.

- es** uso emblemático
- fr** usage emblématique
- en** emblematic usage

245

erabilera intentsional (4)

Erabilera konbentzionalaren eremua utzi eta hizkuntza beste eremu batean erabiltzea, solaskidearengan eragin jakin bat sortzeko.

- es** uso intencional
- fr** usage intentionnel
- en** intentional usage

246

erabilera konbentzional (4)

Hizkuntza erabilera-arau ohikoenen sistemari jarraituz erabiltzea.

- es** uso convencional
- fr** usage conventionnel
- en** conventional usage

247

erabilera-eremu (4)

Hizkuntza erabiltzen den esparru eta une guztien multzoa. Kontuan hartzen da nork, nori eta noren aurrean erabiltzen den, zeri buruz eta zein egoeratan, nola, zein asmorekin, eta abar.

- es** ámbito de uso
- fr** domaine d'utilisation
- en** language domain

248

gehiegizko erabilera (4)

Faktore jakin batzuegatik hizkuntza bat ikasi eta erabiltzen denean, faktore horiek ez daudenean ere hizkuntza hori erabiltzea. Adibidez, lan-kontuengatik ingelesa ikasi duen norbaitek ingelesa familian erabiltzea.

- es** uso excesivo
- fr** usage abusif
- en** excessive usage

249

hizkuntza-erabilera (4)

Pertsona batek hizkuntza edo hizkuntza-barietate baten bitartez, ahoz edo idatziz, komunikatzen eta jasotzen duena.

- es** uso lingüístico; uso de la lengua
- fr** usage de la langue; usage linguistique
- en** language usage

hizkuntza-egagutza

Ik. hizkuntza-gaitasun

250

hizkuntza-funtzionaltasun (4)

Hizkuntza bat eremu eta funtzio formal nahiz informaletan zenbateraino erabiltzen den adierazten duen maila.

- es** funcionalidad lingüística
fr fonctionnalité linguistique
en linguistic functionality

251

hizkuntza-gaitasun (4)

Sin. hizkuntza-egagutza (3)
 Hiztun batek hizkuntzaz duen egagutza-maila. Gaitasun horren bidez, perpau-sak sortzeko eta ulertzeko gai da hiztuna, baita perpaus bat gramatikala den edo ez den ebazteko ere.

- es** competencia lingüística;
 conocimiento lingüístico
fr compétence linguistique;
 connaissance linguistique
en linguistic competence; language knowledge

252

hizkuntza-hautaketa (4)

Komunikazio-interakzio baterako hizkuntza jakin bat edo beste bat hautatzea. Komunikatu nahi duen egoera guztietan egin behar du hiztunak hautaketa hori.

- es** elección de la lengua
fr élection de la langue
en language choice

253

hiztun (4)

Hizkuntza jakin batean hitz egiten duen edo hitz egin dezakeen pertsona.

- es** hablante
fr paroleur
en speaker

254

interakzio (4)

Bi hiztun edo gehiago hizkuntzaren bidez komunikatzeko ekintza. Testuinguruak mugatutako ekintza denez, hiztunak hainbat aukera egin behar ditu testuinguru horretara egokitzeko.

- es** interacción
fr interaction
en interaction

255

kode-aldaketa (4)

Esakune edo berbaldi berean hizkuntza bat baino gehiago txandakatuz hitz egitea; adibidez, esaldi bat euskaraz hasi eta erdaraz amaitzea.

- es** alternancia de códigos
fr alternance codique
en code switching

256

kodea negoziatze (4)

Interakzio bat hastean, hiztunek zein hizkuntza edo barietate erabili behar duten antzemateko behar duten fase laburra.

- es** negociación de código
fr négociation du code
en code negotiation

257

komunikazio-egoera (4)

Komunikazioan parte hartzen duten baldintza guztien multzoa: lekua, unea, komunikazio-partaideak, eta faktore hauen arteko harremanak.

OHARRA: Adibidez, baldintza horien arabera, hizkuntza edo hizkuntza-barietate bat edo beste bat erabiltzeko hautua egingo da.

- es** situación comunicativa
fr situation communicative
en communicative situation

258

komunikazio-gaitasun (4)

Hiztunak egoera desberdinetan behar bezala komunikatzeko behar dituen ezagutzen multzoa. Arlo honetan, garrantzi handia du hizkuntza-bariedade edo kode aproposa aukeratzeak, edo konbentzio sozial eta linguistikoak errespetatzeak.

- es** competencia comunicativa
fr compétence communicative
en communicative competence

259

markatze-eredu (4)

Hizkuntza-komunitate batean, komunikazio-interakzio bakoitzerako hizkuntza-bariedade jakin bat markatu gabekotzat jotzen duen arau-sistema. Sistema edo eredu horren arabera, beste bariedade bat erabiltzea erabilera markatu gisa hautemango litzateke.

- es** modelo de marcaje
fr modèle de marquage
en marking model

260

pragmatika (4)

Hizkuntza komunikazioan nola erabiltzen eta ulertzen den aztertzen duen diziplina. Perpausen, hiztunen eta testuinguru eta egoeren arteko erlazioez arduratzen da bereziki.

- es** pragmática
fr pragmatique
en pragmatics

261

proxemika (4)

Solaskideek beren artean duten distantzia fisikoaren, gorputz-jarreraren eta beren artean dituzten (ala ez dituzten) kontaktu fisikoen azterketa. Faktore horiek beha daitezke, sexuaren, adinaren, aurrekin sozial eta kulturalen arabera eta baita elkarrekiko dituzten iritzien arabera ere.

- es** proxémica
fr proxémique
en proxemics

262

translinguistika (4)

Hizkuntza-erabileraren ikuspegi osoa izateko hiztunaren mezu hutsa ez ezik hiztunaren eta entzuleen asmoak, pertzepzioak eta testuinguruko bestelako elementuak ere kontuan hartu behar direla kontsideratzen duen ikuspegia. Hau da, hiztunaren mezua ez da berez existitzen, lehenago aipatutako osagai horien guztien mende dago bere izaera.

- es** translingüística
fr translinguistique
en translinguistics

7. ARLO INSTITUZIONALA ETA ZUZENBIDE-ARLOA

263

diskriminazio positibo (4)

Hizkuntza baten aurka luzaro gertatu den diskriminazio baten eragina alde-erantzizkatzeko hizkuntza horren alde hartzen diren erabaki politiko eta sozia-
len multzoa.

es discriminación positiva**fr** discrimination positive**en** positive discrimination

264

estatu eleaniztun (4)

Hizkuntza ofizial bat baino gehiago mintzatzen den estatua.

es estado multilingüe**fr** état multilingue**en** multilingual state

265

estatu hedakor (4)

Ofizialtasuna hizkuntza bati bakarrik emateaz gainera, bere lurraldeko gaine-
rako hizkuntzei behar bezala garatzeko bideak ukatzen dizkion estatua.

es estado expansionario**fr** état expansionniste**en** expansionary state

266

hizkuntza koofizial (4)

Beste hizkuntza ofizial bat (edo gehia-
go) ere baduen lurralde bateko hizkun-
tza ofiziala.

es lengua cooficial**fr** langue co-officielle**en** co-official language

267

hizkuntza ofizial (4)

Estatus ofiziala duen hizkuntza.
Ofizialtasunak herritarrei hizkuntza
hori erabiltzeko hainbat eskubide aitortzen die.

OHARRA: Hauek dira ofizialtasunaren legezko ondorioak: hiztunak eskubidea du hizkuntza balio eta eraginkortasun juridiko osoarekin erabili ahal izateko; inork ezingo dio eskatu hiztunari berak hautatutako hizkuntza ofiziala ez den besteren batean mintza dadin; hiztunak eskubidea du, orobat, mintzakidea erakunde publikoa bada, hark hautatutako hizkuntzan erantzun diezaien.

es lengua oficial**fr** langue officielle**en** official language

268

hizkuntza-agintaritza (4)

Hizkuntzaren erabilera zuzena mugatzeko arau linguistikoak ezartzen dituen erakundea. Euskararen kasuan, Euskaltzaindia.

es autoridad lingüística**fr** autorité linguistique**en** linguistic authority

269

hizkuntza-eskakizun (4)

Lanpostu jakin batzuetan, bereziki administrazioaren lanpostuetan, aritze-ko frogatu behar den hizkuntza-gaitasun maila.

OHARRA: Lanpostu publiko bakoitzak bere euskarazko hizkuntza-eskakizuna du esleituta, eta hizkuntza-eskakizun horrek zehazten du lanpostua eskuratzeko eta bertan lan egiteko beharrezkoa den euskarazko hizkuntza-gaitasuna.

- es** perfil lingüístico
- fr** profil linguistique
- en** linguistic profile

270

hizkuntza-eskubideak (4)

Herritarrek, bakarka nahiz taldean, bakoitzak bere lurraldearen barruan, bere hizkuntzan bizitzeko duen eskubidea, ordenamendu juridikoak aitorturikoa.

- es** derechos lingüísticos
- fr** droits linguistiques
- en** linguistic rights

271

hizkuntza-legeria (4)

Hizkuntzen erabilera arautzen duten legeen eta administrazio-arauen multzoa.

- es** legislación lingüística
- fr** législation linguistique
- en** linguistic legislation

272

hizkuntza-zuzenbide (4)

Herritarrek, bakarka nahiz taldean, jatorrizko lurraldean beren hizkuntzan bizitzeko duten eskubidearen alde guztiak arautzen dituen ordenamendu juridikoaren atala.

- es** derecho lingüístico
- fr** droit linguistique
- en** linguistic law

8. TEKNIKAK ETA METODOAK

273

adierazle soziolinguistiko (4)

Soziolinguistikaren ikuspegitik azter daitekeen aldagaia; bereziki, estratifikazio sozialaren arabera azter daitekeena.

- es** indicador sociolingüístico
fr indicateur sociolinguistique
en sociolinguistic indicator

274

corpus (4)

Azterketa soziolinguistiko bat egiteko biltzen diren datuen, pertsonen edo bestelako elementuen multzoa.

- es** corpus
fr corpus
en corpus

275

diskurtsoaren analisi (4)

Hizkuntzaren erabilera eta hiztunaren hizkuntza-portaera harreman sozialen eta, bereziki, ideologia-prozesuen definitzaile gisa aztertzen duen analisi-moda.

- es** análisis del discurso
fr analyse du discours
en discourse analysis

276

elkarrizketa soziolinguistiko (4)

Informatzailearengandik datu soziolinguistikoak lortzeko, ikerlariak harekin egiten duen elkarrizketa. Elkarrizketa inkesta modura edo solasaldi informal modura egituratu daiteke.

- es** entrevista sociolingüística
fr entrevue sociolinguistique
en sociolinguistic interview

277

elkarrizketa-analisi (4)

Hiztunen arteko elkarrizketa, ahozko interakzioa, aztertzen duen analisi-moda. Alderdi linguistikoez gain, arreta berezia eskaintzen zaie parte-hartzaileen ezaugarri sozialei eta psikosozialei.

- es** análisis conversacional
fr analyse conversationnelle
en conversational analysis

278

erabilera-tasa (4)

Erabilera-eremu jakin batean hizkuntza bat erabiltzen den proportzioa adierazten duen tasa.

- es** índice de uso
fr taux d'utilisation
en usage rate

279

estatistika (4)

Pertsonen edo bestelako unitateen multzo bati dagozkion zenbakizko datuak biltzeko, sailkatzeko eta aztertzeko hainbat teknika eta analisi matematiko erabiltzen dituen zientzia.

- es** estadística
fr statistique
en statistics

280

hizkuntza-atlas (4)

Dialektologia edo hizkuntza-geografia-ko ikerketa baten emaitzak mapetan irudikatuta eskaintzen dituen datu-bilduma.

- es** atlas lingüístico
fr atlas linguistique
en linguistic atlas

281

hizkuntza-gutxiengo (4)

Estatu bateko hizkuntza ofiziala edo nagusia ez den beste hizkuntza bat hitz egiten duen giza taldea.

es minoría lingüística**fr** minorité linguistique**en** linguistic minority

282

informatzaile (4)

Soziolinguistika-ikerketa batean, iker-tzaileari analisirako datuak ematen dizkion hitzuna.

es informante**fr** informateur**en** informant

283

inkesta soziolinguistiko (4)

Pertsona-kopuru jakin batek galdesorta bati erantzutean eta ikerlariak erantzun horiek aztertzean datzan ikerketa-teknika. Gizabanakoen eta giza taldeen ezaugarri, joera edo portaera soziolinguistikoak hautematea da helburua.

es encuesta sociolingüística**fr** enquête sociolinguistique**en** sociolinguistic poll

284

isoglosa (4)

Ezaugarri edo fenomeno linguistiko jakin bat gertatzen den eremua mapa batean mugatzen duen marra.

es isoglosa**fr** isoglosse**en** isogloss

285

mapa soziolinguistiko (4)

Lurralde bateko datu soziolinguistikoak eta datu horien araberako egoera soziolinguistikoak irudikatzen dituen mapa.

es mapa sociolingüístico**fr** carte sociolinguistique**en** sociolinguistic chart

286

metodologia soziolinguistiko (4)

Soziolinguistikako ikerketak egiteko metodoen multzoa.

es metodología sociolingüística**fr** méthodologie sociolinguistique**en** sociolinguistic methodology

287

parte hartuzko behaketa (4)

Ikerlaria aztertu beharreko ingurune edo giza taldean sartu eta bertako jardunean parte hartzeko ikerketa-metodoa.

es observación participante**fr** observation participante**en** participant observation

9. SOZIOLINGUISTIKAREN ADARRAK, ESKOLAK ETA KORRONTEAK

288

demolinguistika (4)

Hizkuntza baten egoera soziolinguistikoaren eta hiztunen ezaugarri demografikoen arteko erlazioa aztertzen duen diziplina.

- es** demolinguística
- fr** démolinguistique
- en** demolingustics

289

ekolinguistika (4)

Hizkuntzaren eta ingurunearen arteko harremana ikuspegi ekologikotik aztertzen duen diziplina. Alde batetik, elkarrekin harremanak dituzten sistema dinamikotzat hartzen ditu hizkuntzak eta hizkuntza-komunitateak, eta haien arteko orekaren eta hizkuntza-aniztasunaren ikuspegitik aztertzen ditu; eta, era berean, ingurunea moldatzen duen elementu gisa aztertzen du hizkuntza.

- es** ecolinguística
- fr** écolinguistique
- en** ecolinguistics

290

esparruen teoria (4)

Sin. funtzioen teoria (4)

Pertsonen edo giza taldeen hizkuntza-portaera gobernatzan duten esparru edo funtzioak daudela definitzen duen teoria. Esparru horiek kategoriak dira, hiztunak erabilera-esparru desberdintzat hartzen dituen unitateak, fisiko nahiz mentalak. Esparru horietako batean dagoela hautematen duenean, hizkuntza bat edo beste bat erabiltzeko hautua egingo du hiztunak.

- es** teoría de los espacios; teoría de las funciones

funtzioen teoria

Ik. esparruen teoria

291

gatazkaren soziolinguistika (4)

Hizkuntza-gatazka eta hizkuntza-ordezkapeneko prozesuetan arreta berezia jartzen duen azterketa-arlo soziolinguistikoa.

- es** sociolingüística del conflicto
- fr** sociolinguistique du conflit
- en** conflict sociolinguistics

292

gatazkaren teoria (4)

Harmonia- eta integrazio-fenomenoetan baino arreta handiagoa gatazka-egoera eta -prozesuetan jartzen duen ikuspegi soziologikoa.

- es** teoría del conflicto
- fr** théorie du conflit
- en** conflict theory

293

glotopolitika (4)

Hizkuntzaren eta testuinguru soziopolitikoaren arteko harremanak aztertzen dituen diziplina.

- es** glotopolítica
- fr** glottopolitique
- en** glottopolitics

294

hizkuntza-egokitzearen teoria

(4)

Bi hizkuntza-bariedade desberdin erabiltzen dituzten hiztunen arteko interakzioa gertatzen denean, hiztunek bariedade horiek egokitze joera azaltzen duen teoria. Egokitze-joera izan daiteke hizkuntza-bariedadeak hurbiltzea nahiz aldentzea, jarrera eta helburuen arabera.

es teoría de la acomodación lingüística

fr théorie de l'accommodation linguistique

en linguistic accommodation theory

295

hizkuntza-geografia (4)

Hizkuntza-bariedadeak edo bestelako hizkuntza-fenomenoak lurraldean eta gizarteak nola banatzen diren aztertzen duen diziplina.

es geografía lingüística

fr géographie linguistique

en linguistic geography

296

hizkuntzaren soziologia (4)

Diziplina soziolinguistikoa, gizarteak hizkuntzarekin duen harremana aztertzen duena.

OHARRA: Askotan nahasi egiten dira soziolinguistika eta hizkuntzaren soziologia. Bereizgarri gisa esan daiteke lehenak hizkuntza aztertzen duela, testuinguru sozialarekin duen harremanaren bitartez, eta bigarrenak, berriz, gizarteak duela aztergai.

es sociología del lenguaje

fr sociologie du langage

en sociology of language

297

interakzioaren soziolinguistika

(4)

Zuzeneko komunikazio-interakzioan arreta berezia jartzen duen azterketa-arlo soziolinguistikoa.

es sociolingüística interaccional

fr sociolinguistique interactionnelle

en interactional sociolinguistics

298

kodeen teoria (4)

Maila apaleko gizarte-taldean hizkuntza egungo hezkuntza formalera egokitzen ez dela dioen teoria. Horrela, bi hizkuntza-kodeen (landuaren eta murriztuaren) artean dagoen aldea faktore garrantzitsua izan daiteke eskola-porrotean.

es teoría de los códigos

fr théorie des codes

en theory of codes

299

makrosoziolinguistika (4)

Analisiaren abiapuntutzat mikrosoziolinguistikak baino eremu zabalagoa hartzen duen soziolinguistikaren ikuspegia. Gizarteak hartzen da analisigai, eta hizkuntza gizarte hori egituratzen duen funtsezko elementu gisa aztertzen da.

es macrosociolingüística

fr macrosociolinguistique

en macrosociolinguistics

300

mikrosoziolinguistika (4)

Analisiaren abiapuntutzat makrosoziolinguistikak baino eremu txikiagoa hartzen duen soziolinguistikaren ikuspegia. Hizkuntza bera hartzen da analisisgai, eta gizartea hizkuntzaren egitura baldintzatzen duen funtsezko elementu gisa aztertzen da.

- es** microsociolingüística
fr microsociolinguistique
en microsociolinguistics

301

soziolinguistika (4)

Hizkuntza bere testuinguru sozialean aztertzen duen zientzia. Diziplina honen aztergaiak dira, besteak beste, egitura eta faktore sozialek hizkuntzan duten eragina, hizkuntzaren funtzio sozialak, hitzunek faktore sozialen arabera dituzten hizkuntza-erabilerak, joerak eta jarrerak, hizkuntzen ikaskuntza eta irakaskuntza, eta hizkuntza-bariazioa.

- es** sociolingüística
fr sociolinguistique
en sociolinguistics

302

soziolinguistika bariazionista (4)

Hizkuntza-bariazioan arreta berezia jartzen duen azterketa-arlo soziolinguistikoa.

- es** sociolingüística variacionista
fr sociolinguistique variationiste
en variationist sociolinguistics

303

soziolinguistika historiko (4)

Prozesu soziolinguistikoen bilakaera historikoan arreta berezia jartzen duen azterketa-arlo soziolinguistikoa.

- es** sociolingüística histórica
fr sociolinguistique historique
en historical sociolinguistics

304

soziolinguistika matematiko (4)

Soziolinguistika parametro matematikoetan analizatzen duen azterketa-arlo soziolinguistikoa.

- es** sociolingüística matemática
fr sociolinguistique mathématique
en mathematical sociolinguistics

305

sozioterminologia (4)

Terminologia testuinguru soziolinguistikoa kontuan hartuta aztertzen duen diziplina.

- es** socioterminología
fr socioterminologie
en socioterminology

10. HIZTUNEN TIPOLOGIA (HEGO EUSKAL HERRIA)

10.1 Hizkuntza-gaitasuna

306

elebidun (4)

Euskara eta beste hizkuntza bat ondo ulertu eta hitz egiten dituen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

- es** bilingüe
Persona que entiende y habla bien el euskera y otra lengua.
- fr** bilingue
Personne qui comprend et parle bien le basque et une autre langue.
- en** bilingual speaker
A person who understands and speaks well Basque and another language.

307

elebidun hartzaile (4)

Euskaraz nekez hitz egin edo hitz egin ez arren, ondo ulertu edo irakurtzen duen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

- es** bilingüe pasivo
Persona que habla el euskera con dificultad o que, no hablándolo, lo entiende o lo lee bien.
- fr** bilingue passif
Personne qui parle le basque avec difficulté ou qui le comprend ou le lit bien, sans toutefois le parler.
- en** passive bilingual speaker
A person who speaks Basque with difficulty or who understands or reads it well, even though he cannot speak it.

308

erdaldun elebakar (4)

Euskaraz batere hitz egiten ez duen pertsona, eta ez ondo ulertzen ez irakurtzen duena.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

- es** erdaldun monolingüe
Persona que no habla nada el euskera y no lo entiende ni lo lee bien.
- fr** hispanophone monolingue
Personne qui ne parle pas du tout le basque et ne le comprend ni ne le lit bien.
- en** monolingual non-basque speaker
A person who neither speaks Basque nor understands or reads it well.

10.2 Hizkuntza-bilakaera (BILA indizea)

309

erdaldun zahar (4)

Lehen hizkuntza gaztelania izanik, euskaraz ez hitz egin, ez ondo ulertu, ez irakurri ere egiten ez duen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

- es** castellanófono
Persona cuya primera lengua ha sido el castellano y que no habla nada el euskera y no lo entiende ni lo lee bien.
- fr** hispanophone
Personne dont la première langue a été l'espagnol, qui ne parle pas le basque du tout et qui ne le comprend ni ne le lit bien.
- en** spanish speaker
A person for whom Spanish is his/her first language, and who does not speak Basque nor understands nor reads it well.

310

euskaldun berri (4)

Lehen hizkuntza erdara izanik, euskaraz ondo ulertzen eta hitz egiten duen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

- es** El término “euskaldun berri” se utiliza en euskera para denominar a la persona cuya primera lengua ha sido otra distinta del euskera y que lo entiende y lo habla bien.
- fr** Le terme “euskaldun berri” est utilisé en basque pour nommer la personne dont la première langue a été une langue autre que le basque et qui le comprend et le parle bien.
- en** The term “euskaldun berri” is used in Basque to name a person for whom another language other than Basque is his/her first language, but who understands and speaks Basque well.

311

euskaldun zahar (4)

Lehen hizkuntza euskara izanik, euskaraz ondo ulertzen eta hitz egiten duen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

- es** El término “euskaldun zahar” se utiliza en euskera para denominar a la persona cuya primera lengua ha sido el euskera y que entiende y habla bien el euskera.
- fr** Le terme “euskaldun zahar” est utilisé en basque pour nommer la personne dont la première langue a été le basque et qui le comprend et le parle bien.
- en** The term “euskaldun zahar” is used in Basque to name a person for whom Basque is his/her first language, and who understands and speaks it well.

312

gutziz erdaldundu (4)

Lehen hizkuntza euskara edo euskara eta gaztelania izanik, euskaraz ez hitz egin, ez ondo ulertu, ez irakurri ere egiten ez duen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

- es** totalmente castellanizado
Persona cuya primera lengua ha sido el euskera o el euskera y el castellano, y que no habla nada el euskera y no lo entiende ni lo lee bien.
- fr** totalement hispanisé
Personne dont la première langue a été le basque, ou le basque et l'espagnol, qui ne parle pas du tout le basque et qui ne le comprend ni ne le lit bien.
- en** totally spanishised speaker
A person for whom either Basque alone or Basque and Spanish are first languages, but who does not speak Basque, nor understands nor reads it well.

313

jatorrizko elebidun (4)

Lehen hizkuntzak euskara eta gaztelania izanik, euskaraz ondo ulertzen eta hitz egiten duen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

- es** bilingüe de origen
Persona cuyas primeras lenguas han sido el euskera y el castellano y que entiende y habla bien el euskera.
- fr** bilingue d'origine
Personne dont les premières langues ont été le basque et l'espagnol, et qui comprend et parle bien le basque.
- en** native bilingual speaker
A person for whom both Basque and Spanish are first languages, and who understands and speaks Basque well.

314

partzialki erdaldundu (4)

Lehen hizkuntza euskara edo euskara eta erdara izanik, euskaraz nekez hitz egiten duen edo, hitz egiten ez badu ere, ondo ulertzen eta irakurtzen duen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

- es** parcialmente castellanizado
Persona cuya primera lengua ha sido el euskera o el euskera y otra lengua, y que habla el euskera con dificultad o que, no hablándolo, lo entiende o lo lee bien.
- fr** partiellement hispanisé
Personne dont la première langue a été le basque, ou le basque et l'espagnol, et qui parle le basque avec difficulté, ou qui le comprend ou le lit bien, sans toutefois le parler.
- en** partially spanishised speaker
A person for whom either Basque alone or Basque and Spanish are first languages, but who speaks Basque with difficulty or does not speak it at all, despite understanding or reading it well.

315

partzialki euskaldun berri (4)

Lehen hizkuntza erdara izanik, euskaraz nekez hitz egiten edo, hitz egiten ez badu ere, ondo ulertzen eta irakurtzen duen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

- es** El término “partzialki euskaldun berri” se utiliza en euskera para denominar a la persona cuya primera lengua ha sido otra distinta del euskera y que habla el euskera con dificultad o que, no hablándolo, lo entiende o lo lee bien.
- fr** Le terme “partzialki euskaldun berri” est utilisé en basque pour nommer la personne dont la première langue a été une quelconque langue autre que le basque et qui parle le basque avec difficulté, ou qui le comprend ou le lit bien, sans toutefois le parler.
- en** The term “partzialki euskaldun berri” is used in Basque to name a person for whom another language other than Basque is his/her first language, and who speaks Basque with difficulty or who understands or reads it well, despite not speaking it.

10.3 Etxeko erabilera (ERABIL indizea)

316

euskaldun berri aktibo (4)

Lehen hizkuntza erdara izanik, euskaraz ondo ulertzen eta hitz egiten duen eta etxeko hizkuntza euskara duen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

es El término “euskaldun berri aktibo” se utiliza en euskera para denominar a la persona cuya primera lengua ha sido otra distinta del euskera, que entiende y habla bien el euskera y para quien la lengua de uso en casa es el euskera.

fr Le terme “euskaldun berri aktibo” est utilisé en basque pour nommer la personne dont la première langue a été une quelconque langue autre que le basque, qui comprend et parle bien le basque et qui, à la maison, utilise le basque.

en The term “euskaldun berri aktibo” is used in Basque to name a person for whom another language other than Basque is his/her first language, but who understands and speaks Basque well and whose primary language at home is Basque.

317

euskaldun berri bietan aktibo (4)

Lehen hizkuntza erdara izanik, euskaraz ondo ulertzen eta hitz egiten duen eta etxeko hizkuntza euskara eta erdara dituen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

es El término “euskaldun berri bietan aktibo” se utiliza en euskera para denominar a la persona cuya primera lengua ha sido otra distinta del euskera, que entiende y habla bien el euskera y para quien las lenguas de uso en casa son tanto el euskera como la otra lengua.

fr Le terme “euskaldun berri bietan aktibo” est utilisé en basque pour nommer la personne dont la première langue a été une quelconque langue autre que le basque, qui comprend et parle bien le basque et qui, à la maison, utilise aussi bien le basque que l’autre langue.

en The term “euskaldun berri bietan aktibo” is used in Basque to name a person for whom another language other than Basque is his/her first language, but who understands and speaks Basque well and whose primary languages at home are both Basque and the other language.

318

euskaldun berri pasibo (4)

Lehen hizkuntza erdara izanik, euskaraz ondo ulertzen eta hitz egiten duen eta etxeko hizkuntza erdara duen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

es El término “euskaldun berri pasibo” se utiliza en euskera para denominar a la persona cuya primera lengua ha sido otra distinta del euskera, que entiende y habla bien el euskera y para quien la lengua de uso en casa es la otra lengua.

fr Le terme “euskaldun berri pasibo” est utilisé en basque pour nommer la personne dont la première langue a été une quelconque langue autre que le basque, qui comprend et parle bien le basque et qui, à la maison, utilise l’autre langue.

en The term “euskaldun berri pasibo” is used in Basque to name a person for whom another language other than Basque is his/her first language, but who understands and speaks Basque well and whose primary language at home is the other language.

319

euskaldun zahar aktibo (4)

Lehen hizkuntza euskara izanik, euskaraz ondo ulertzen eta hitz egin duen eta etxeko hizkuntza euskara duen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

es El término “euskaldun zahar aktibo” se utiliza en euskera para denominar a la persona cuya primera lengua ha sido el euskera, que lo entiende y lo habla bien y para quien la lengua de uso en casa es el euskera.

fr Le terme “euskaldun zahar aktibo” est utilisé en basque pour nommer la personne dont la première langue a été le basque, qui le comprend et le parle bien et qui l’utilise à la maison.

en The term “euskaldun zahar aktibo” is used in Basque to name a person for whom Basque is his/her first language, who understands and speaks it well, and whose primary language at home is Basque.

320

euskaldun zahar bietan aktibo

(4)

Lehen hizkuntza euskara izanik, euskaraz ondo ulertzen eta hitz egiten duen eta etxeko hizkuntza euskara eta gaztelania dituen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

- es** El término “euskaldun zahar bietan aktibo” se utiliza en euskera para denominar a la persona cuya primera lengua ha sido el euskera, que lo entiende y lo habla bien y para quien las lenguas de uso en casa son tanto el euskera como el castellano.
- fr** Le terme “euskaldun zahar bietan aktibo” est utilisé en basque pour nommer la personne dont la première langue a été le basque, qui le comprend et le parle bien et qu'utilise à la maison aussi bien le basque que l'espagnol.
- en** The term “euskaldun zahar bietan aktibo” is used in Basque to name a person for whom Basque is his/her first language, who understands and speaks it well, and whose primary languages at home are both Basque and Spanish.

321

euskaldun zahar pasibo (4)

Lehen hizkuntza euskara izanik, euskaraz ondo ulertzen eta hitz egiten duen arren, etxeko hizkuntza gaztelania duen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

- es** El término “euskaldun zahar pasibo” se utiliza en euskera para denominar a la persona cuya primera lengua ha sido el euskera, que lo entiende y lo habla bien pero cuya lengua de uso en casa es el castellano.
- fr** Le terme “euskaldun zahar pasibo” est utilisé en basque pour nommer la personne dont la première langue a été le basque, qui le comprend et le parle bien mais qui, à la maison, utilise l'espagnol.
- en** The term “euskaldun zahar pasibo” is used in Basque to name a person for whom Basque is his/her first language, who understands and speaks it well, but whose primary language at home is Spanish.

322

jatorrizko elebidun aktibo (4)

Lehen hizkuntzak euskara eta gaztelania izanik, euskaraz ondo ulertzen eta hitz egiten duen eta etxeko hizkuntza euskara duen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

- es** bilingüe de origen activo
Persona cuyas primeras lenguas han sido el euskera y el castellano, que entiende y habla bien el euskera y para quien la lengua de uso en casa es el euskera.
- fr** bilingue d'origine actif
Personne dont les premières langues ont été le basque et l'espagnol, qui comprend et parle bien le basque et qui, à la maison, utilise le basque.
- en** active native bilingual speaker
A person for whom both Basque and Spanish are first languages, who understands and speaks Basque well and whose primary language at home is Basque.

323

jatorrizko elebidun bietan aktibo (4)

Lehen hizkuntzak euskara eta gaztelania izanik, euskaraz ondo ulertzen eta hitz egiten duen eta etxeko hizkuntza euskara eta gaztelania dituen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

- es** bilingüe de origen activo en ambas lenguas
Persona cuyas primeras lenguas han sido el euskera y el castellano, que entiende y habla bien el euskera, y para quien las lenguas de uso en casa son tanto el euskera como el castellano.
- fr** bilingue d'origine actif dans les deux langues
Personne dont les premières langues ont été le basque et l'espagnol, qui comprend et parle bien le basque et qui, à la maison, utilise aussi bien le basque que l'espagnol.
- en** native bilingual speaker active in both languages
A person for whom both Basque and Spanish are first languages, who understands and speaks Basque well and whose primary languages at home are both Basque and Spanish.

324

jatorrizko elebidun pasibo (4)

Lehen hizkuntzak euskara eta gaztelania izanik, euskaraz ondo ulertzen eta hitz egiten duen eta etxeko hizkuntza gaztelania duen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

- es** bilingüe de origen pasivo
Persona cuyas primeras lenguas han sido el euskera y el castellano, que entiende y habla bien el euskera y para quien la lengua de uso en casa es el castellano.
- fr** bilingue d'origine passif
Personne dont les premières langues ont été le basque et l'espagnol, qui comprend et parle bien le basque et qui, à la maison, utilise l'espagnol.
- en** passive native bilingual speaker
A person for whom both Basque and Spanish are first languages, who understands and speaks Basque well but whose primary language at home is Spanish.

325

partzialki erdaldundu aktibo (4)

Lehen hizkuntza euskara edo euskara eta gaztelania izanik, euskaraz nekez hitz egiten edo, hitz egiten ez badu ere, ondo ulertzen duen eta etxeko hizkuntza euskara duen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

- es** parcialmente castellanizado activo
Persona cuya primera lengua ha sido el euskera o el euskera y el español, que habla el euskera con dificultad o que, no hablándolo, lo entiende bien y cuya lengua de uso en casa es el euskera.
- fr** partiellement hispanisé actif
Personne dont la première langue a été le basque, ou le basque et l'espagnol, qui parle le basque avec difficulté ou qui le comprend bien, sans toutefois le parler, et qui, à la maison, utilise le basque.
- en** active partially spanishised speaker
A person for whom either Basque alone or Basque and Spanish are first languages, but who speaks Basque with difficulty or does not speak it at all, despite understanding it well, and whose primary language at home is Basque.

326

partzialki erdaldundu bietan aktibo (4)

Lehen hizkuntza euskara edo euskara eta gaztelania izanik, euskaraz nekez hitz egiten edo, hitz egiten ez badu ere, ondo ulertzen duen eta etxeko hizkuntza euskara eta gaztelania dituen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

- es** Parcialmente castellanizado activo en ambas lenguas
Persona cuya primera lengua ha sido el euskera o el castellano, que habla el euskera con dificultad o que, no hablándolo, lo entiende bien y para quien las lenguas de uso en casa son tanto el euskera como el castellano.
- fr** Partiellement hispanisé actif dans les deux langues
Personne dont la première langue a été le basque, ou le basque et l'espagnol, qui parle le basque avec difficulté ou qui le comprend bien, sans toutefois le parler, et qui, à la maison, utilise aussi bien le basque que l'espagnol.
- en** Partially spanishised speaker active in both languages
A person for whom either Basque alone or Basque and Spanish are first languages, but who speaks Basque with difficulty or does not speak it at all, despite understanding it well, and whose primary languages at home are both Basque and Spanish.

327

partzialki erdaldundu pasibo (4)

Lehen hizkuntza euskara edo euskara eta gaztelania izanik, euskaraz nekez hitz egiten edo, hitz egiten ez badu ere, ondo ulertzen duen eta etxeko hizkuntza gaztelania duen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

- es** Parcialmente castellanizado pasivo
Persona cuya primera lengua ha sido el euskera o el castellano, que habla el euskera con dificultad o que, no hablándolo, lo entiende bien y para quien la lengua de uso en casa es el castellano.
- fr** Partiellement hispanisé passif
Personne dont la première langue a été le basque, ou le basque et l'espagnol, qui parle le basque avec difficulté ou qui le comprend bien, sans toutefois le parler, et qui, à la maison, utilise l'espagnol.
- en** Passive partially spanishised speaker
A person for whom either Basque alone or Basque and Spanish are first languages, but who speaks Basque with difficulty or does not speak it at all, despite understanding it well, and whose primary language at home is Spanish.

328

partzialki euskaldun berri aktibo
(4)

Lehen hizkuntza erdara izanik, euskaraz nekez hitz egiten edo, hitz egiten ez badu ez, ondo ulertzen duen eta etxe-ko hizkuntza euskara duen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

es El término “partzialki euskaldun berri aktibo” se utiliza en euskera para denominar a la persona cuya primera lengua ha sido otra distinta del euskera, que habla el euskera con dificultad o que, no hablándolo, lo entiende bien y para quien la lengua de uso en casa es el euskera.

fr Le terme “partzialki euskaldun berri aktibo” est utilisé en basque pour nommer la personne dont la première langue a été une quelconque langue autre que le basque, qui parle le basque avec difficulté ou qui le comprend bien, sans toutefois le parler, et qui, à la maison, utilise le basque.

en The term “partzialki euskaldun berri aktibo” is used in Basque to name a person for whom another language other than Basque is his/her first language, and who speaks Basque with difficulty or who understands it well, despite not speaking it and whose primary language at home is Basque.

329

partzialki euskaldun berri bietan aktibo
(4)

Lehen hizkuntza erdara izanik, euskaraz nekez hitz egiten edo, hitz egiten ez badu ere, ondo ulertzen duen eta etxe-ko hizkuntza euskara eta erdara dituen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

es El término “partzialki euskaldun berri bietan aktibo” se utiliza en euskera para denominar a la persona cuya primera lengua ha sido otra distinta del euskera, que habla el euskera con dificultad o que, no hablándolo, lo entiende bien y para quien las lenguas de uso en casa son tanto el euskera como la otra lengua.

fr Le terme “partzialki euskaldun berri bietan aktibo” est utilisé en basque pour nommer la personne dont la première langue a été une quelconque langue autre que le basque, qui parle le basque avec difficulté ou qui le comprend bien, sans toutefois le parler, et qui, à la maison, utilise aussi bien le basque que l’autre langue.

en The term “partzialki euskaldun berri bietan aktibo” is used in Basque to name a person for whom another language other than Basque is his/her first language, and who speaks Basque with difficulty or who understands it well, despite not speaking it and whose primary languages at home are both Basque and the other language.

330

partzialki euskaldun berri pasibo

(4)

Lehen hizkuntza erdara izanik, euskaraz nekez hitz egiten edo, hitz egiten ez badute ere, ondo ulertzen duen eta etxeko hizkuntza erdara duen pertsona.

OHARRA: Euskal soziolinguistikaren eremuan erabiltzeko terminoa.

- es** El término “partzialki euskaldun berri pasibo” se utiliza en euskera para denominar a la persona cuya primera lengua ha sido otra distinta del euskera, que habla el euskera con dificultad o que, no hablándolo, lo entiende bien y que tiene la otra lengua como lengua de uso en casa.
- fr** Le terme “partzialki euskaldun berri pasibo” est utilisé en basque pour nommer la personne dont la première langue a été une quelconque langue autre que le basque, qui parle le basque avec difficulté ou qui le comprend bien, sans toutefois le parler, et qui, à la maison, utilise l’autre langue.
- en** The term “partzialki euskaldun berri pasibo” is used in Basque to name a person for whom another language other than Basque is his/her first language, and who speaks Basque with difficulty or who understands it well, despite not speaking it and whose primary language at home is the other language.

EUSKARAZKO AURKIBIDEA

A

adierazle soziolinguistiko, 273
 akrolekto, 79
 akulturazio, 157
 alfabetatze, 55
 ama-hizkuntza, 56
 arau sozialak, 141
 arduraren diskurtso, 1
 autogorrotto, 46

B

balio sozialak, 12
 banako elebitasun, 158
 barbarismo, 229
 bariazio diafasiko, 81
 bariazio dialektal, 80
 bariazio diastratiko, 83
 bariazio diatopiko, 82
 bariazio estilistiko, 81
 bariazio funtzional, 81
 bariazio geografiko, 82
 bariazio sozial, 83
 barietate geografiko, 84
 barne-diglosia, 175
 basilekto, 85
 berezko hizkuntza, 208
 berezko motibazio, 57
 bertako hizkuntza, 208
 bigarren hizkuntza, 58
 bigarren mailako elebakar, 59
 bigarren mailako elebidun, 60
 bigarren mailako ikaskuntza, 61
 bizindar etnolinguistiko, 2

C

corpus, 274

D

demolinguistika, 288
 denborazko bariazio, 86
 dialektalizazio, 87
 dialekto, 88
 dialekto-konbergentzia, 89
 dialektologia, 90
 diglosia, 159
 diglosia partzial, 160
 diskriminazio positibo, 263
 diskurtso, 3
 diskurtsoaren analisi, 275

E

egozentrismo glotiko, 4
 ekolinguistika, 289
 ekologismo glotiko, 5
 elaborazio, 113
 ele-parekotasun, 161
 eleaniztasun, 162
 elebakar, 163
 elebakartasun, 164
 elebidun, 165, 306
 elebidun hartzaile, 307
 elebitasun, 166
 elebitasun aldebakar, 204
 elebitasun asimetriko, 167
 elebitasun diglosiko, 168
 elebitasun gehigarri, 169
 elebitasun indibidual, 158
 elebitasun instrumental, 170
 elebitasun integratzaile, 171
 elebitasun kengarri, 172
 elebitasun ordezkatzaile, 173
 elebitasun simetriko, 174
 elebitasun sozial, 179
 elkarrizketa soziolinguistiko, 276

elkarrizketa-analisi, 277
 elkar-ulertze, 243
 enblematizazio, 6
 endodiglosia, 175
 erabateko diglosia, 176
 erabilera enblematiko, 244
 erabilera intentzional, 245
 erabilera konbentzional, 246
 erabilera-arauak, 138
 erabilera-eremu, 247
 erabilera-tasa, 278
 erdaldun elebakar, 308
 erdaldun zahar, 309
 eredu eleaniztun, 114
 eredu elebakar, 115
 eremu urriko hizkuntza, 212
 erregistro, 91
 eskizoglosia, 7
 esparruen teoria, 290
 estandar, 95
 estandarizazio, 116
 estandarizazio formal, 117
 estatistika, 279
 estatu eleaniztun, 264
 estatu hedakor, 265
 estereotipo, 8
 estigma, 9
 estortsio-paradigma, 118
 etete-tentsio, 177
 etnizitate, 139
 etnolekto, 92
 etnolinguistika, 140
 etoglosia, 119
 etxeko hizkuntza, 209
 euskaldun berri, 310
 euskaldun berri aktibo, 316
 euskaldun berri bietan aktibo, 317
 euskaldun berri pasibo, 318
 euskaldun zahar, 311
 euskaldun zahar aktibo, 319
 euskaldun zahar bietan aktibo, 320

euskaldun zahar pasibo, 321
 euskalduntze, 62
 euskalki, 93
 euskara batu, 94
 exodiglosia, 178

F

familia-hizkuntza, 210
 funtsezko balio, 10
 funtzioen teoria, 290

G

garbizaletasun, 11
 gatazkaren soziolinguistika, 291
 gatazkaren teoria, 292
 gehiegizko erabilera, 248
 gehiengoaren hizkuntza, 211
 gizarte-arauak, 141
 gizarte-balioak, 12
 gizarte-elebitasun, 179
 gizarte-identitate, 13
 gizarte-imitazio, 142
 gizarte-irudikapen, 14
 gizarte-psikologia, 15
 gizartearen hizkuntza-funtzio, 143
 glotofagia, 180
 glotopolitika, 293
 grafizazio, 120
 gramatikalizazio, 121
 gune sinboliko, 16
 gutxiengoaren hizkuntza, 212
 gutxitze, 181
 guztiz erdaldundu, 312

H

H1, 70

- H2, 58
 hautatze, 122
 herri-hizkuntza, 213
 hirueletasun, 182
 hizkuntza bizi, 214
 hizkuntza eskuratze, 65
 hizkuntza estandar, 95
 hizkuntza ezkutatze, 17
 hizkuntza gutxitu, 215
 hizkuntza hil, 216
 hizkuntza ikaste, 63
 hizkuntza indarberritze, 183
 hizkuntza koofizial, 266
 hizkuntza menderatzaile, 217
 hizkuntza nazional, 18
 hizkuntza normalizatu, 123
 hizkuntza ofizial, 267
 hizkuntza oso, 218
 hizkuntza ugaltze, 184
 hizkuntza-abertzaletasun, 19
 hizkuntza-agintaritze, 268
 hizkuntza-aldaera, 96
 hizkuntza-aldagai, 97
 hizkuntza-aldaketa, 230
 hizkuntza-alienazio, 20
 hizkuntza-aniztasun, 185
 hizkuntza-antropologia, 144
 hizkuntza-asimilazio, 186
 hizkuntza-atlas, 280
 hizkuntza-atxikimendu, 29
 hizkuntza-aurreiritzi, 21
 hizkuntza-bariazio, 98
 hizkuntza-barietate, 99
 hizkuntza-bilakaera, 187
 hizkuntza-botere, 145
 hizkuntza-darwinismo, 22
 hizkuntza-dibergentzia, 231
 hizkuntza-diskriminazio, 146
 hizkuntza-distantzia, 100
 hizkuntza-egitura, 232
 hizkuntza-egokitzearen teoria,
 294
 hizkuntza-erabilera, 249
 hizkuntza-eskakizun, 269
 hizkuntza-eskubideak, 270
 hizkuntza-ezagutza, 251
 hizkuntza-familia, 233
 hizkuntza-funtzionaltasun, 250
 hizkuntza-gaitasun, 251
 hizkuntza-galera, 188
 hizkuntza-gatazka, 189
 hizkuntza-geografia, 295
 hizkuntza-gutxiengo, 281
 hizkuntza-habitus, 23
 hizkuntza-hautaketa, 252
 hizkuntza-hilketa, 190
 hizkuntza-identitate, 24
 hizkuntza-ideologia, 25
 hizkuntza-inperialismo, 26
 hizkuntza-integrazio, 191
 hizkuntza-interferentzia, 234
 hizkuntza-jarraipen, 192
 hizkuntza-jarrera, 27
 hizkuntza-kapital, 147
 hizkuntza-kode, 101
 hizkuntza-kolonialismo, 193
 hizkuntza-komunitate, 148
 hizkuntza-konbergentzia, 235
 hizkuntza-kontraplangintza, 124
 hizkuntza-kontrol, 64
 hizkuntza-kontzientzia, 28
 hizkuntza-legeria, 271
 hizkuntza-leialtasun, 29
 hizkuntza-liberalismo, 30
 hizkuntza-menderakuntza, 194
 hizkuntza-merkatu, 195
 hizkuntza-militantzia, 31
 hizkuntza-mugikortasun, 187
 hizkuntza-normalizazio, 125
 hizkuntza-ordezkapen, 196
 hizkuntza-oreka, 197

hizkuntza-plangintza, 126
 hizkuntza-pluralismo, 32
 hizkuntza-politika, 127
 hizkuntza-portaera, 33
 hizkuntza-prestigio, 34
 hizkuntza-psikologia, 49
 hizkuntza-transmisio, 198
 hizkuntza-ukipen, 199
 hizkuntza-zuzenbide, 272
 hizkuntzaren funtzio sozial, 35
 hizkuntzaren soziologia, 296
 hizkuntzaz jabetze, 65
 hitzun, 253
 hitzun oso, 36

I

identitate etnolinguistikoa, 37
 identitate sozial, 13
 ideologia ekolinguistikoa, 38
 idiolekto, 102
 imitazio sozial, 142
 inertzia, 39
 informatzaile, 282
 infrahizkuntza, 219
 inkesta soziolinguistikoa, 283
 inplementazio, 128
 inplementazio-paradigma, 129
 interakzio, 254
 interakzioaren soziolinguistika,
 297
 interkulturalismo, 149
 irakaskuntza elebatar, 66
 irakaskuntza elebidun, 67
 irakaskuntzako hizkuntza-eredu, 68
 irakasteredu, 68
 iraultza soziolinguistikoa, 200
 irrealitatearen diskurtso, 40
 irudikapen sozial, 14
 isoglosa, 284

J

jakitezko motibazio, 76
 jatorrizko elebidun, 313
 jatorrizko elebidun aktibo, 322
 jatorrizko elebidun bietan aktibo,
 323
 jatorrizko elebidun pasibo, 324

K

kalko, 236
 kanpo-elebitasun, 201
 kobariazio, 103
 kode landu, 104
 kode murriztu, 105
 kode-aldaketa, 255
 kodea negoziatze, 256
 kodeen teoria, 298
 kodetze, 130
 komunikazio-egoera, 257
 komunikazio-gaitasun, 258
 komunikazio-hizkuntza, 69
 komunikazioaren etnografia, 150
 kontrol-eredu, 131
 kultura-aniztasun, 151
 kultura-artekotasun, 152
 kultura-bitasun, 153
 kultura-erlatibismo, 41
 kultura-hizkuntza, 220
 kulturazio, 202

L

lagunarteko hizkuntza, 221
 laneko hizkuntza, 222
 lantze, 113
 legitimizazio, 42

lehen hizkuntza, 70
 lehen mailako elebaker, 71
 lehen mailako elebidun, 72
 lehen mailako ikaskuntza, 73
 lexikalizazio, 132
 lingua franca, 223
 linguizidio, 190
 literatura-hizkuntza, 224
 lotura bikoitz, 43
 lurralde-elebitasun, 203
 lurraldetasun-printzipio, 133

M

mailegu, 237
 mailegu semantiko, 238
 makrosoziolinguistika, 299
 mapa soziolinguistiko, 285
 markatze-eredu, 259
 mendeko hizkuntza, 215
 mesolekto, 106
 metodologia soziolinguistiko, 286
 migrazioak, 154
 mikrosoziolinguistika, 300
 minorizazio, 181
 motibazio, 44
 motibazio instrumental, 74
 motibazio integratzaile, 75
 motibazio kultural, 76
 motibazio natural, 57
 mugako barrietate, 107
 multikulturalismo, 155
 murgiltze-programa, 77

N

nahikotasun-maila, 78
 nazioarteko hizkuntza, 225

neologismo, 239
 neutraltasun-estrategia, 45
 noranzko bakarreko elebitasun, 204
 norberarenganako gorroto, 46
 normatibizazio, 134

O

optimizazio-paradigma, 135
 osagarritasun-axiomak, 47

P

paraestandar, 108
 parte hartuzko behaketa, 287
 partzialki erdaldundu, 314
 partzialki erdaldundu aktibo, 325
 partzialki erdaldundu bietan aktibo, 326
 partzialki erdaldundu pasibo, 327
 partzialki euskaldun berri, 315
 partzialki euskaldun berri aktibo, 328
 partzialki euskaldun berri bietan aktibo, 329
 partzialki euskaldun berri pasibo, 330
 pertsonaltasun-printzipio, 136
 pertzepzio, 48
 pidgin, 109
 pidginizazio, 205
 positibizazio-paradigma, 137
 pragmatika, 260
 proxemika, 261
 psikolinguistika, 49
 psikologia sozial, 15
 psikosoziolinguistika, 50
 purismo, 11

S

- Sapir-Whorf-en hipotesi, 51
- sasielebitasun, 206
- segurtasun-falta linguistiko, 52
- solezismo, 240
- sozializazio, 156
- soziolekto, 110
- soziolinguistika, 301
- soziolinguistika bariazionista, 302
- soziolinguistika historiko, 303
- soziolinguistika matematiko, 304
- sozioterminologia, 305
- status, 53
- substratu, 241
- superestratu, 242

T

- tartekatze, 207
- teknolekto, 111
- translinguistika, 262
- trantsizioko barietate, 112
- trinkotze, 54

U

- ukipen-hizkuntzak, 226

Z

- zibilizazio-hizkuntza, 227
- zientzia-hizkuntza, 228

GAZTELANIAZKO AURKIBIDEA

A

acrolecto, 79
 actitud lingüística, 27
 aculturación, 157
 adquisición de una lengua, 65
 alfabetización, 55
 alienación lingüística, 20
 alternancia de códigos, 255
 ambilingüismo, 161
 ámbito de uso, 247
 análisis conversacional, 277
 análisis del discurso, 275
 antropología lingüística, 144
 aprendizaje de una lengua, 63
 aprendizaje natural, 73
 aprendizaje primario, 73
 aprendizaje secundario, 61
 asimilación lingüística, 186
 atlas lingüístico, 280
 autoodio, 46
 autoridad lingüística, 268
 axiomas de complementariedad, 47

B

barbarismo, 229
 basilecto, 85
 biculturalismo, 153
 bilingüe, 165, 306
 bilingüe de origen, 313
 bilingüe de origen activo, 322
 bilingüe de origen activo en ambas lenguas, 323
 bilingüe de origen pasivo, 324
 bilingüe pasivo, 307
 bilingüe primario, 72
 bilingüe secundario, 60
 bilingüismo, 166

bilingüismo aditivo, 169
 bilingüismo asimétrico, 167
 bilingüismo diglósico, 168
 bilingüismo exterior, 201
 bilingüismo individual, 158
 bilingüismo instrumental, 170
 bilingüismo integrativo, 171
 bilingüismo simétrico, 174
 bilingüismo social, 179
 bilingüismo sustitutivo, 173
 bilingüismo sustractivo, 172
 bilingüismo territorial, 203
 bilingüismo unidireccional, 204
 bilingüismo unilateral, 204

C

calco, 236
 cambio lingüístico, 230
 capital lingüístico, 147
 castellanófono, 309
 codificación, 130
 código elaborado, 104
 código lingüístico, 101
 código restringido, 105
 colonialismo lingüístico, 193
 compactación, 54
 competencia comunicativa, 258
 competencia lingüística, 251
 comportamiento lingüístico, 33
 comunidad lingüística, 148
 conciencia lingüística, 28
 conflicto lingüístico, 189
 conocimiento lingüístico, 251
 contacto de lenguas, 199
 contacto lingüístico, 199
 continuidad lingüística, 192
 contraplanificación lingüística, 124
 control lingüístico, 64
 convergencia dialectal, 89

convergencia lingüística, 235
 corpus, 274
 covariación, 103
 culturación, 202

D

darwinismo lingüístico, 22
 demolingüística, 288
 derecho lingüístico, 272
 derechos lingüísticos, 270
 desplazamiento lingüístico, 196
 dialectalización, 87
 dialecto, 88
 dialecto del euskera, 93
 dialectología, 90
 diglosia, 159
 diglosia interna, 175
 diglosia parcial, 160
 diglosia total, 176
 discriminación lingüística, 146
 discriminación positiva, 263
 discurso, 3
 discurso de la irrealidad, 40
 discurso de la responsabilidad, 1
 distancia lingüística, 100
 divergencia lingüística, 231
 diversidad lingüística, 185
 doble atadura, 43

E

ecolingüística, 289
 ecologismo glótico, 5
 egocentrismo glótico, 4
 elaboración, 113
 elección de la lengua, 252
 emblemización, 6
 encuesta sociolingüística, 283

endodiglosia, 175
 enseñanza bilingüe, 67
 enseñanza monolingüe, 66
 entrevista sociolingüística, 276
 equilibrio lingüístico, 197
 erdaldun monolingüe, 308
 espacio simbólico, 16
 esquizoglosia, 7
 estadística, 279
 estado expansionario, 265
 estado multilingüe, 264
 estándar, 95
 estandarización, 116
 estandarización formal, 117
 estatus, 53
 estereotipo, 8
 estigma, 9
 estrategia de neutralidad, 45
 estructura lingüística, 232
 etnicidad, 139
 etnografía de la comunicación, 150
 etnolecto, 92
 etnolingüística, 140
 etoglosia, 119
 euskaldunización, 62
 euskera unificado, 94
 exodiglosia, 178

F

familia lingüística, 233
 función lingüística de la sociedad,
 143
 función social de la lengua, 35
 funcionalidad lingüística, 250

G

geografía lingüística, 295

glotofagia, 180
 glotopolítica, 293
 grafización, 120
 gramaticalización, 121

H

hábitus lingüístico, 23
 hablante, 253
 hablante completo, 36
 hablante pleno, 36
 hipótesis de Sapir-Whorf, 51

I

identidad etnolingüística, 37
 identidad lingüística, 24
 identidad social, 13
 ideología ecolingüística, 38
 ideología lingüística, 25
 idiolecto, 102
 imitación social, 142
 imperialismo lingüístico, 26
 implementación, 128
 indicador sociolingüístico, 273
 índice de uso, 278
 inercia, 39
 informante, 282
 infralengua, 219
 inseguridad lingüística, 52
 integración lingüística, 191
 interacción, 254
 intercomprensión, 243
 interculturalidad, 152
 interculturalismo, 149
 interferencia lingüística, 234
 interposición, 207
 inversión del desplazamiento
 lingüístico, 183

isoglosa, 284

L

L1, 70
 L2, 58
 lealtad lingüística, 29
 legislación lingüística, 271
 legitimación, 42
 lengua autóctona, 208
 lengua científica, 228
 lengua coloquial, 221
 lengua completa, 218
 lengua cooficial, 266
 lengua de civilización, 227
 lengua de cultura, 220
 lengua de trabajo, 222
 lengua dominante, 217
 lengua estándar, 95
 lengua familiar, 210
 lengua hablada en casa, 209
 lengua internacional, 225
 lengua literaria, 224
 lengua materna, 56
 lengua mayoritaria, 211
 lengua minoritaria, 212
 lengua minorizada, 215
 lengua muerta, 216
 lengua nacional, 18
 lengua normalizada, 123
 lengua oficial, 267
 lengua propia, 208
 lengua subordinada, 215
 lengua vehicular, 69
 lengua vernácula, 213
 lengua viva, 214
 lenguas en contacto, 226
 lexicalización, 132
 liberalismo lingüístico, 30
 lingua franca, 223

lingüicidio, 190

M

macrosociolingüística, 299
 mapa sociolingüístico, 285
 mercado lingüístico, 195
 mesolecto, 106
 metodología sociolingüística, 286
 microsociolingüística, 300
 migraciones, 154
 militancia lingüística, 31
 minoría lingüística, 281
 minorización, 181
 modelo de control, 131
 modelo de marcaje, 259
 modelo lingüístico de enseñanza,
 68
 modelo monolingüista, 115
 modelo plurilingüista, 114
 monolingüe, 163
 monolingüe primario, 71
 monolingüe secundario, 59
 monolingüismo, 164
 motivación, 44
 motivación cultural, 76
 motivación instrumental, 74
 motivación integrativa, 75
 motivación natural, 57
 movilidad lingüística, 187
 multiculturalidad, 151
 multiculturalismo, 155
 multilingüismo, 162

N

negociación de código, 256
 neologismo, 239

nivel de suficiencia, 78
 normalización lingüística, 125
 normas de uso, 138
 normas sociales, 141
 normativización, 134

O

observación participante, 287
 ocultación lingüística, 17

P

paradigma de extorsión, 118
 paradigma de implementación, 129
 paradigma de optimización, 135
 paradigma de positivización, 137
 paraestándar, 108
 parcialmente castellanizado, 314
 parcialmente castellanizado activo,
 325
 parcialmente castellanizado activo
 en ambas lenguas, 326
 parcialmente castellanizado pasivo,
 327
 patriotismo lingüístico, 19
 percepción, 48
 pérdida lingüística, 188
 perfil lingüístico, 269
 pidgin, 109
 pidginización, 205
 planificación lingüística, 126
 pluralismo lingüístico, 32
 plurilingüismo, 162
 poder lingüístico, 145
 política lingüística, 127
 pragmática, 260
 prejuicio lingüístico, 21

préstamo, 237
 préstamo semántico, 238
 prestigio lingüístico, 34
 primera lengua, 70
 principio de personalidad, 136
 principio de territorialidad, 133
 programa de inmersión, 77
 proxémica, 261
 pseudobilingüismo, 206
 psicolingüística, 49
 psicología del lenguaje, 49
 psicología social, 15
 psicopsicolingüística, 50
 purismo, 11

R

registro, 91
 relativismo cultural, 41
 representación social, 14
 reproducción de la lengua, 184
 revolución sociolingüística, 200

S

segunda lengua, 58
 selección, 122
 situación comunicativa, 257
 socialización, 156
 sociolecto, 110
 sociolingüística, 301
 sociolingüística del conflicto, 291
 sociolingüística histórica, 303
 sociolingüística interaccional, 297
 sociolingüística matemática, 304
 sociolingüística variacionista, 302
 sociología del lenguaje, 296
 socioterminología, 305

solecismo, 240
 subordinación lingüística, 194
 superestrato, 242
 sustitución lingüística, 196
 sustrato, 241

T

tecnolecto, 111
 tensión de ruptura, 177
 teoría de la acomodación lingüística, 294
 teoría de las funciones, 290
 teoría de los códigos, 298
 teoría de los espacios, 290
 teoría del conflicto, 292
 totalmente castellanizado, 312
 translingüística, 262
 transmisión lingüística, 198
 trilingüismo, 182

U

uso convencional, 246
 uso de la lengua, 249
 uso emblemático, 244
 uso excesivo, 248
 uso intencional, 245
 uso lingüístico, 249

V

valor fundamental, 10
 valores sociales, 12
 variable lingüística, 97
 variación diafásica, 81
 variación dialectal, 80

variación diastrática, 83
variación diatópica, 82
variación estilística, 81
variación funcional, 81
variación geográfica, 82
variación lingüística, 98
variación social, 83
variación temporal, 86
variante lingüística, 96
variedad de frontera, 107
variedad de transición, 112
variedad geográfica, 84
variedad lingüística, 99
vitalidad etnolingüística, 2

FRANTSESEZKO AURKIBIDEA

A

acculturation, 157
 acquisition d'une langue, 65
 acrolecte, 79
 aliénation linguistique, 20
 alphabétisation, 55
 alternance codique, 255
 ambilinguisme, 161
 aménagement linguistique, 126
 analyse conversationnelle, 277
 analyse du discours, 275
 anthropologie linguistique, 144
 apprentissage d'une langue, 63
 apprentissage primaire, 73
 apprentissage secondaire, 61
 assimilation linguistique, 186
 atlas linguistique, 280
 attitude linguistique, 27
 autodéniguration, 46
 autorité linguistique, 268

B

barbarisme, 229
 basilecte, 85
 basque unifié, 94
 basquisation, 62
 biculturalisme, 153
 bilingue, 165, 306
 bilingue d'origine, 313
 bilingue d'origine actif, 322
 bilingue d'origine actif dans les
 deux langues, 323
 bilingue d'origine passif, 324
 bilingue passif, 307
 bilingue primaire, 72
 bilingue secondaire, 60
 bilinguisme, 166

bilinguisme à effet négatif, 172
 bilinguisme à effet positif, 169
 bilinguisme asymétrique, 167
 bilinguisme de substitution, 173
 bilinguisme diglossique, 168
 bilinguisme extérieur, 201
 bilinguisme individuel, 158
 bilinguisme instrumental, 170
 bilinguisme intégratif, 171
 bilinguisme social, 179
 bilinguisme symétrique, 174
 bilinguisme territorial, 203
 bilinguisme unilatéral, 204

C

calque, 236
 capital linguistique, 147
 carte sociolinguistique, 285
 changement linguistique, 230
 code élaboré, 104
 code linguistique, 101
 code restreint, 105
 codification, 130
 colonialisme linguistique, 193
 communauté linguistique, 148
 compactage, 54
 compétence communicative, 258
 compétence linguistique, 251
 comportement linguistique, 33
 conflit linguistique, 189
 connaissance linguistique, 251
 conscience linguistique, 28
 contact de langues, 199
 continuité linguistique, 192
 contre-planification linguistique,
 124
 contrôle linguistique, 64
 convergence dialectale, 89
 convergence linguistique, 235

corpus, 274
 covariation, 103
 culturation, 202

D

darwinisme linguistique, 22
 démoulinguistique, 288
 dialectalisation, 87
 dialecte, 88
 dialecte basque, 93
 dialectologie, 90
 diglossie, 159
 diglossie interne, 175
 diglossie partielle, 160
 diglossie totale, 176
 discours, 3
 discrimination linguistique, 146
 discrimination positive, 263
 distance linguistique, 100
 divergence linguistique, 231
 diversité linguistique, 185
 domaine d'utilisation, 247
 double contrainte, 43
 droit linguistique, 272
 droits linguistiques, 270

E

écolinguistique, 289
 élaboration, 113
 élection de la langue, 252
 emblématisation, 6
 emprunt, 237
 emprunt sémantique, 238
 endodiglossie, 175
 enquête sociolinguistique, 283
 enseignement bilingue, 67
 enseignement monolingue, 66

entrevue sociolinguistique, 276
 équilibre linguistique, 197
 espace symbolique, 16
 état expansionniste, 265
 état multilingue, 264
 ethnicité, 139
 ethnographie de la communication, 150
 ethnolecte, 92
 ethnolinguistique, 140
 ethoglossie, 119
 exodiglossie, 178

F

famille linguistique, 233
 fidélité linguistique, 29
 fonction linguistique de la société, 143
 fonction sociale du langage, 35
 fonctionnalité linguistique, 250

G

géographie linguistique, 295
 glottophagie, 180
 glottopolitique, 293
 grammaticalisation, 121
 graphisation, 120

H

habitus linguistique, 23
 haine de soi, 46
 hispanophone, 309
 hispanophone monolingue, 308
 hypothèse de Sapir-Whorf, 51

I

identité ethnolinguistique, 37
 identité linguistique, 24
 identité sociale, 13
 idéologie écolinguistique, 38
 idéologie linguistique, 25
 idiolecte, 102
 imitation sociale, 142
 impérialisme linguistique, 26
 implémentation, 128
 indicateur sociolinguistique, 273
 inertie, 39
 informateur, 282
 infralangue, 219
 insécurité linguistique, 52
 intégration linguistique, 191
 interaction, 254
 intercompréhension, 243
 interculturalisme, 149
 interculturalité, 152
 interférence linguistique, 234
 interposition, 207
 inversion du transfert linguistique,
 183
 isoglosse, 284

L

L1, 70
 L2, 58
 langue autochtone, 208
 langue complète, 218
 langue conversationnelle, 221
 langue co-officielle, 266
 langue de civilisation, 227
 langue de culture, 220
 langue de travail, 222
 langue dominante, 217

langue familiale, 210
 langue internationale, 225
 langue littéraire, 224
 langue majoritaire, 211
 langue maternelle, 56
 langue minorée, 215
 langue minorisée, 215
 langue minoritaire, 212
 langue morte, 216
 langue nationale, 18
 langue normalisée, 123
 langue officielle, 267
 langue parlée au foyer, 209
 langue scientifique, 228
 langue seconde, 58
 langue standard, 95
 langue véhiculaire, 69
 langue vernaculaire, 213
 langue vivante, 214
 langues en contact, 226
 législation linguistique, 271
 légitimation, 42
 lexicalisation, 132
 libéralisme linguistique, 30
 lingua franca, 223
 linguicide, 190

M

macrosociolinguistique, 299
 marché linguistique, 195
 mésolecte, 106
 méthodologie sociolinguistique,
 286
 microsociolinguistique, 300
 migrations, 154
 militantisme linguistique, 31
 minorisation, 181
 minorité linguistique, 281
 mobilité linguistique, 187

modèle de contrôle, 131
 modèle de marquage, 259
 modèle linguistique d'enseignement, 68
 modèle monolingue, 115
 modèle plurilingue, 114
 monolingue, 163
 monolingue primaire, 71
 monolingue secondaire, 59
 monolinguisme, 164
 motivation, 44
 motivation culturelle, 76
 motivation instrumentale, 74
 motivation intégrative, 75
 motivation naturelle, 57
 multiculturalisme, 155
 multiculturalité, 151
 multilinguisme, 162

N

négociation du code, 256
 néologisme, 239
 niveau de suffisance, 78
 normalisation linguistique, 125
 normativisation, 134
 normes d'usage, 138
 normes sociales, 141

O

observation participante, 287
 occultation linguistique, 17

P

paradigme de positivisation, 137
 paradigme d'extorsion, 118

paradigme d'implémentation, 129
 paradigme d'optimisation, 135
 parastandard, 108
 parleur, 253
 parleur complet, 36
 partiellement hispanisé, 314
 partiellement hispanisé actif, 325
 partiellement hispanisé actif dans les deux langues, 326
 partiellement hispanisé passif, 327
 patriotisme linguistique, 19
 perception, 48
 perte linguistique, 188
 pidgin, 109
 pidginisation, 205
 planification linguistique, 126
 pluralisme linguistique, 32
 plurilinguisme, 162
 politique linguistique, 127
 pouvoir linguistique, 145
 pragmatique, 260
 préjugé linguistique, 21
 première langue, 70
 prestige linguistique, 34
 principe de personnalité, 136
 principe de territorialité, 133
 profil linguistique, 269
 programme d'immersion, 77
 proxémique, 261
 pseudo-bilinguisme, 206
 psycholinguistique, 49
 psychologie du langage, 49
 psychologie sociale, 15
 psychosociolinguistique, 50
 purisme, 11

R

registre, 91
 relativisme culturel, 41

représentation sociale, 14
 reproduction de la langue, 184
 révolution sociolinguistique, 200

S

schizoglossie, 7
 sélection, 122
 situation communicative, 257
 socialisation, 156
 sociolecte, 110
 sociolinguistique, 301
 sociolinguistique du conflit, 291
 sociolinguistique historique, 303
 sociolinguistique interactionnelle, 297
 sociolinguistique mathématique, 304
 sociolinguistique variationniste, 302
 sociologie du langage, 296
 socioterminologie, 305
 solécisme, 240
 standard, 95
 standardisation, 116
 standardisation formelle, 117
 statistique, 279
 status, 53
 stéréotype, 8
 stigmaté, 9
 stratégie de neutralité, 45
 structure linguistique, 232
 subordination linguistique, 194
 substitution linguistique, 196
 substrat, 241
 superstrat, 242

T

taux d'utilisation, 278

technolecte, 111
 tension de rupture, 177
 théorie de l'accommodation linguistique, 294
 théorie des codes, 298
 théorie du conflit, 292
 totalement hispanisé, 312
 transfert linguistique, 196
 translinguistique, 262
 transmission linguistique, 198
 trilinguisme, 182

U

usage abusif, 248
 usage conventionnel, 246
 usage de la langue, 249
 usage emblématique, 244
 usage intentionnel, 245
 usage linguistique, 249

V

valeur fondamentale, 10
 valeurs sociales, 12
 variable linguistique, 97
 variante linguistique, 96
 variation dialectale, 80
 variation diaphasique, 81
 variation diastratique, 83
 variation diatopique, 82
 variation fonctionnelle, 81
 variation géographique, 82
 variation linguistique, 98
 variation sociale, 83
 variation stylistique, 81
 variation temporelle, 86
 variété de frontière, 107

variété de transition, 112
variété géographique, 84
variété linguistique, 99
vitalité ethnolinguistique, 2

INGELESEZKO AURKIBIDEA

A

acculturation, 157
 acrolect, 79
 active native bilingual speaker, 322
 active partially spanishised speaker, 325
 additive bilingualism, 169
 ambilingualism, 161
 asymmetrical bilingualism, 167

B

barbarism, 229
 basilect, 85
 basque dialect, 93
 basquization, 62
 biculturalism, 153
 bilingual speaker, 165, 306
 bilingual teaching, 67
 bilingualism, 166
 border variety, 107
 borrowing, 237
 breaking strain, 177

C

calque, 236
 code negotiation, 256
 code switching, 255
 colloquial language, 221
 communicative competence, 258
 communicative situation, 257
 compacting, 54
 complete language, 218
 conflict sociolinguistics, 291
 conflict theory, 292
 control model, 131

conventional usage, 246
 conversational analysis, 277
 co-official language, 266
 core value, 10
 corpus, 274
 covariation, 103
 cultural motivation, 76
 cultural relativism, 41
 culturation, 202

D

dead language, 216
 demolinguistics, 288
 dialect, 88
 dialect of basque, 93
 dialectal convergence, 89
 dialectal variation, 80
 dialectalization, 87
 dialectology, 90
 diaphasic variation, 81
 diastratic variation, 83
 diatopic variation, 82
 diglossia, 159
 diglossic bilingualism, 168
 discourse, 3
 discourse analysis, 275
 dominant language, 217
 double bind, 43

E

ecolinguistic ideology, 38
 ecolinguistics, 289
 educational linguistic model, 68
 elaborated code, 104
 elaboration, 113
 emblematic usage, 244

emblemization, 6
 encoding, 130
 endodiglossia, 175
 ethnicity, 139
 ethnography of communication,
 150
 ethnolect, 92
 ethnolinguistic identity, 37
 ethnolinguistic vitality, 2
 ethnolinguistics, 140
 ethoglossia, 119
 everyday language, 69
 excessive usage, 248
 exodiglossia, 178
 expansionary state, 265
 external bilingualism, 201
 extortion paradigm, 118

F

family language, 210
 first language, 70
 formal standardization, 117
 full speaker, 36

G

geographic variation, 82
 geographical variety, 84
 glottophagy, 180
 glottopolitics, 293
 grammaticalization, 121
 graphitization, 120

H

historical sociolinguistics, 303

I
 idiolect, 102
 immersion program, 77
 implementation, 128
 implementation paradigm, 129
 individual bilingualism, 158
 inertia, 39
 informant, 282
 infralanguage, 219
 instrumental bilingualism, 170
 instrumental motivation, 74
 integrative bilingualism, 171
 integrative motivation, 75
 intentional usage, 245
 interaction, 254
 interactional sociolinguistics, 297
 intercomprehension, 243
 interlingual distance, 100
 internal diglossia, 175
 international language, 225
 interposition, 207
 isogloss, 284

L

L1, 70
 L2, 58
 language acquisition, 65
 language attitude, 27
 language choice, 252
 language contact, 199
 language control, 64
 language counterplanning, 124
 language domain, 247
 language family, 233
 language knowledge, 251
 language learning, 63
 language loyalty, 29

- language maintenance, 192
 language of civilization, 227
 language of culture, 220
 language planning, 126
 language policy, 127
 language reproduction, 184
 language shift, 196
 language spoken at home, 209
 language transfer, 196
 language usage, 249
 languages in contact, 226
 legitimation, 42
 level of adequacy, 78
 lexicalization, 132
 lingua franca, 223
 linguistic, 190
 linguistic accommodation theory, 294
 linguistic alienation, 20
 linguistic anthropology, 144
 linguistic assimilation, 186
 linguistic atlas, 280
 linguistic authority, 268
 linguistic balance, 197
 linguistic behaviour, 33
 linguistic capital, 147
 linguistic change, 230
 linguistic code, 101
 linguistic colonialism, 193
 linguistic community, 148
 linguistic competence, 251
 linguistic conflict, 189
 linguistic consciousness, 28
 linguistic convergence, 235
 linguistic darwinism, 22
 linguistic discrimination, 146
 linguistic divergence, 231
 linguistic diversity, 185
 linguistic function of society, 143
 linguistic functionality, 250
 linguistic geography, 295
 linguistic habitus, 23
 linguistic identity, 24
 linguistic ideology, 25
 linguistic imperialism, 26
 linguistic insecurity, 52
 linguistic integration, 191
 linguistic interference, 234
 linguistic law, 272
 linguistic legislation, 271
 linguistic liberalism, 30
 linguistic loss, 188
 linguistic market, 195
 linguistic militancy, 31
 linguistic minority, 281
 linguistic mobility, 187
 linguistic normalization, 125
 linguistic occultation, 17
 linguistic patriotism, 19
 linguistic pluralism, 32
 linguistic power, 145
 linguistic prejudice, 21
 linguistic prestige, 34
 linguistic profile, 269
 linguistic rights, 270
 linguistic structure, 232
 linguistic subordination, 194
 linguistic transmission, 198
 linguistic variable, 97
 linguistic variant, 96
 linguistic variation, 98
 linguistic variety, 99
 literacy training, 55
 literary language, 224
 living language, 214
 loan, 236
 loan shift, 238
- M**
- macrosociolinguistics, 299

majority language, 211
 marking model, 259
 mathematical sociolinguistics, 304
 mesolect, 106
 microsociolinguistics, 300
 migrations, 154
 minority language, 212
 minorization, 181
 minorized language, 215
 monolingual non-basque speaker,
 308
 monolingual teaching, 66
 monolingualism, 164
 monolingualistic model, 115
 mother tongue, 56
 motivation, 44
 multiculturalism, 155
 multiculturalism, 151
 multilingual state, 264
 multilingualism, 162

N

national language, 18
 native bilingual speaker, 313
 native bilingual speaker active in
 both languages, 323
 native language, 208
 natural motivation, 57
 neologism, 239
 normalized language, 123
 normativization, 134

O

official language, 267
 optimization paradigm, 135

P

parastandard, 108
 partial diglossia, 160
 partially spanishised speaker, 314
 partially spanishised speaker active
 in both languages, 326
 participant observation, 287
 passive bilingual speaker, 307
 passive native bilingual speaker,
 324
 passive partially spanishised spea-
 ker, 327
 perception, 48
 pidgin, 109
 pidginization, 205
 plurilingualism, 162
 plurilinguistic model, 114
 positive discrimination, 263
 positivization paradigm, 137
 pragmatics, 260
 primary bilingual, 72
 primary learning, 73
 primary monolingual, 71
 principle of personality, 136
 principle of territoriality, 133
 proxemics, 261
 pseudo-bilingualism, 206
 psycholinguistics, 49
 psychology of language, 49
 psychosociolinguistics, 50
 purism, 11

R

register, 91
 restricted code, 105
 reversing language shift, 183

S

Sapir-Whorf hypothesis, 51
 schizoglossia, 7
 scientific language, 228
 second language, 58
 secondary bilingual, 60
 secondary learning, 61
 secondary monolingual, 59
 selection, 122
 self-hatred, 46
 social bilingualism, 179
 social class variation, 83
 social emulation, 142
 social function of language, 35
 social identity, 13
 social norms, 141
 social psychology, 15
 social representation, 14
 social values, 12
 socialization, 156
 sociolect, 110
 sociolinguistic chart, 285
 sociolinguistic indicator, 273
 sociolinguistic interview, 276
 sociolinguistic methodology, 286
 sociolinguistic poll, 283
 sociolinguistic revolution, 200
 sociolinguistics, 301
 sociology of language, 296
 socioterminology, 305
 solecism, 240
 spanish speaker, 309
 speaker, 253
 standard, 95
 standard language, 95
 standardization, 116
 statistics, 279
 status, 53
 stereotype, 8
 stigma, 9

strategy of neutrality, 45
 stylistic variation, 81
 subordinated language, 215
 substratum, 241
 subtractive bilingualism, 172
 superstratum, 242
 susbitutory bilingualism, 173
 symbolic space, 16
 symmetrical bilingualism, 174

T

technolect, 111
 temporal variation, 86
 territorial bilingualism, 203
 theory of codes, 298
 total diglossia, 176
 totally spanishised speaker, 312
 transition variety, 112
 translinguistics, 262
 trilingualism, 182

U

unified basque, 94
 unilateral bilingualism, 204
 unilingual, 163
 usage norms, 138
 usage rate, 278

V

variationist sociolinguistics, 302
 vernacular language, 213

W

working language, 222

ERREFERENTZIA BIBLIOGRAFIKOAK

- ÁLVAREZ ENPARANTZA, J. L. «Txillardeggi»; ISASI, X. *Soziolinguistika matematikoa*. Bilbo: UEU, 1994.
- ARRATIBEL, N.; AZURMENDI, M. J.; GARCIA, I. *Menpeko hizkuntzaren bizi-kemena*. Bilbo: UEU, 2001.
- AZURMENDI, M. J. *Psicosociolingüística*. Bilbo: EHU/UPV, 1999.
- BIBILONI, G. *Llengua estàndard i variació lingüística*. Valentzia: Climent [Contextos 3 i 4], 1997.
- BOIX i FUSTER, E.; VILA MORENO, F. X. *Sociolingüística de la llengua catalana*. Bartzelona: Ariel, 1999.
- CIOLAC, M. *Glossaire des principaux termes utilisés en sociolinguistique*. [URL 2005-11-11]: <http://www.biblioteca.ase.ro/eresurse/reviste/22/GLOSSAIRE%20DES%20PRINCIPAUX%20TERMES%20UTILISES%20EN%20SOCIOLOGUISTIQUE.pdf>
- ERIZE, X. *Nafarroako euskararen historia soziolinguistika (1863-1936): soziolinguistika historikoa eta hizkuntza gutxituen bizitza*. Iruñea: Nafarroako Gobernu, 1997.
- EUSKO JAURLARITZA; NAFARROAKO GOBERNUA; EUSKAL KULTUR ERAKUNDEA. *Enquête sociolinguistique ay Pays Basque. 1996. La continuité de la langue basque II*. Gasteiz/Iruñea/Baiona: 1997.
Euskal Herriko soziolinguistikazko inkesta 1996. Euskal Herria. Euskararen jarraipena II. Gasteiz: Eusko Jaurlaritza, 1997.
- MARTINEZ DE LUNA, I.; BERRIO-OTXOA, K. [zuz.]. *Etorkizuna aurreikusten 99: Euskal Herriko gaztetxoak eta euskara*. I. Martinez de Luna [arg.], 2000.
- RUIZ i SAN PASCUAL, F.; SANZ i RIBELLES, R.; SOLÉ i CAMARDONS, J. *Diccionari de sociolingüística*. Bartzelona: Enciclopèdia Catalana, 2001.
- SANCHEZ CARRIÓN, J.M. «Txepetx». *Un futuro para nuestro pasado. Claves de la recuperación del euskera y teoría social de las lenguas*. Donostia: J.M. Sanchez Carrión, 1991.
- SOLÉ i CAMARDONS, J. *Soziolinguistika gazteentzat*. Bilbo: UEU, 1991.

TERMCAT. CENTRE DE TERMINOLOGIA. *Lingüística*. Barcelona: Larousse, 1998.

UZEI. *Glotodidaktika Hiztegia*. Donostia: HABE, 1987.

Hizkuntzalaritza Hiztegia. Donostia: Elkar, 1982.

XAMAR. *Orekan. Herri eta hizkuntzen ekologiak*. Iruñea: Pamiela, 2001.